

VEJLEDNING OM
ERHVERVSØKONOMISKE
KONSEKVENSVURDERINGER

JANUAR 2015

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Introduktion og sammenfatning af krav	4
2. Definitioner og eksempler på erhvervsøkonomiske konsekvenser	7
2.1 Skatter, afgifter, tilskud og subsidier mv.	7
2.2 Administrative konsekvenser	8
2.3 Øvrige efterlevelseskonsekvenser	8
2.4 Adfærdsvirkninger hos målgruppen for forslaget.....	10
2.5 Afledte effekter i økonomien som helhed og strukturelle BNP-effekter	10
3. Krav til vurdering af erhvervsøkonomiske konsekvenser	12
3.1 Bagatelgrænser for kravet om kvantificering	12
3.2 Ministeriernes ansvarsfordeling.....	13
3.3 Krav til processen i ministerierne	13
3.4 Forelæggelse for regeringens Økonomiudvalg	14
3.5 Generelle krav til angivelse	14
3.6 Forholdet til EU-retten	14
3.7 Særligt for lovforslag	15
4. Guide til opgørelse af erhvervsøkonomiske konsekvenser	16
4.1 Skatter, afgifter, tilskud, subsidier mv.	16
4.2 Administrative konsekvenser for erhvervslivet	17
4.3 Trinvis guide til opgørelse af øvrige efterlevelseskonsekvenser	17
4.4 Erhvervsøkonomiske adfærdsvirkninger for de omfattede virksomheder	27
4.5 Afledte effekter på samfundsniveau	28
4.6 Implikationer for den økonomiske vækst (strukturelle BNP-effekter).....	28
4.7 Udfyldelse af bekendtgørelsesskabelon.....	29
Bilag A: Ordforklaringer og forudsætninger	31
A.1 Den rationelle og normalt effektive virksomhed	31
A.2 Omkostningsparametre for priser, timepriser til løn og overhead.....	32
A.3 Aktive danske virksomheder	33
A.4 Omstillingsomkostninger	33
A.5 Løbende omkostninger	34
A.6 Business-as-usual omkostninger	36
A.7 Begrænsninger ift. virksomhedernes eksisterende produktionsmuligheder	38
A.8 Love og bekendtgørelser – hvornår skal konsekvenserne beregnes?	38
A.9 Regler der gælder i forbindelse med offentlige tilbud til virksomhederne (frivillige regler).....	38
A.10 Regler for nødsituationer, herunder regulering der udstedes med kort varsel	39
A.11 Krav som gælder ved overtrædelse af regulering	39
A.12 Opgørelse i priser ekskl. moms.....	39
A.13 Overvæltning.....	39
Bilag B. Skabelon for bemærkninger til lovforslag	41
Bilag C. Skabelon for vurdering af erhvervsøkonomiske konsekvenser i bekendtgørelser	43
Bilag D. Sammenhæng til tidligere anvendte begreber	45

1. INTRODUKTION OG SAMMENFATNING AF KRAV

For at styrke konsekvensvurderingerne af ny regulering vil regeringen, som led i Aftale om en vækstpakke 2014 (Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti) "... i højere grad kvantificere væsentlige omkostninger eller lettelser for virksomhederne. (...) Kravet om kvantificering gælder omkostninger og lettelser, der følger af lovforslag og bekendtgørelser, herunder ved implementering af EU-direktiver samt forslag til ny regulering på EU-niveau."

På den baggrund skal alle ministerier fra januar 2015 vurdere erhvervsøkonomiske konsekvenser i forbindelse med ny regulering med henblik på, at væsentlige konsekvenser kvantificeres efter anvisningerne i denne vejledning. Såfremt et forslag har væsentlige, varige implikationer for den økonomiske vækst, skal dette også kvantificeres. Kravet om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger gælder for alle lovforslag og bekendtgørelser, som sendes i ekstern høring fra januar 2015. Konsekvensvurderingen skal foreligge forud for høringen og fremgå heraf. Ligeledes gælder kravet om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger for alle forslag til EU-direktiver og EU-forordninger, som fremsættes af Kommissionen fra januar 2015. Det gælder dog, at krav til kvantificering og proces kan fraviges, såfremt administrative eller datamæssige hensyn ikke tillader det.

Ofte indføres ny regulering med henblik på at rette op på markedsfejl, det kan fx være at forbedre folkesundheden, miljøet eller fødevarer kvaliteten. Regulering kan dog også have konsekvenser for samfundet på andre områder, herunder i form af erhvervsøkonomiske konsekvenser og konsekvenser for den offentlige økonomi. Denne vejledning har alene fokus på opgørelse af de erhvervsøkonomiske konsekvenser af ændringer i regulering og afledte konsekvenser for samfundsøkonomien heraf, mens der ikke indgår eventuelle afledte effekter på fx sundhed og klima.

En grundig vurdering af erhvervsøkonomiske konsekvenser skaber mere gennemsigtighed om de samlede konsekvenser for erhvervslivet som følge af ny regulering. Dette styrker det politiske beslutningsgrundlag for ny regulering.

Formålet med denne vejledning er at beskrive, hvornår der skal udarbejdes erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger samt den generelle fremgangsmåde og retningslinjer for, hvordan dette arbejde kan foregå. Vejledningen og tilhørende materiale, herunder eksempelsamling, kan findes på <http://www.erst.dk/konsekvensvurderinger>.

Det er det enkelte ministeriums ansvar at udarbejde retvisende og fyldestgørende beskrivelser af de erhvervsøkonomiske konsekvenser af et forslag til ændret regulering.

Spørgsmål vedrørende direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser kan rettes til Erhvervsstyrelsens Team Effektiv Regulering (letbyrder@erst.dk). Spørgsmål vedrørende mulige BNP-effekter kan rettes til Finansministeriet (Center for vækst og konkurrence).

Sammenfatning af krav til vurdering af erhvervsøkonomiske konsekvenser

Fra januar 2015 skal alle ministerier vurdere og kvantificere væsentlige erhvervsøkonomiske konsekvenser som følge af ny regulering. Konsekvensvurderingerne skal fremgå ved høringen. Kravet om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger gælder for alle lovforslag og forslag til bekendtgørelser. Ligeledes gælder kravet om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger for alle forslag til EU-direktiver og EU-forordninger, som fremsættes af Kommissionen fra januar 2015.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser opgøres i form af direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser, adfærdsvirkninger og eventuelle afledte effekter på samfundsniveau.

Direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser:

- **Skatter, afgifter, tariffer, gebyrer, tilskud, garantier og lån mv.**
- **Administrative konsekvenser** vedrører de omkostninger, virksomhederne har ved at opfylde skriftlige dokumentationskrav i reguleringen samt ved at stille informationen til rådighed for myndigheder eller tredjepart.
- **Øvrige efterlevelseskonsekvenser** vedrører alle andre direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser end ovennævnte, herunder udgifter eller besparelser som følge af reguleringsmæssige krav samt omkostninger eller lettelser som følge af ændrede produktionsbegrænsninger/-muligheder, der følger direkte af ny regulering.

Direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser kvantificeres under hensyntagen til bagatelgrænserne i tabel A. Kravet til kvantificering og proces kan fraviges, såfremt administrative eller datamæssige hensyn ikke muliggør en opgørelse.

Adfærdsvirkninger vedrører de virksomheder eller brancher, der er omfattet af den ændrede regulering og dækker over de konsekvenser, der følger af ændret adfærd blandt de omfattede virksomheder på grund af reguleringen, fx som følge af en styrket konkurrence.

Afledte effekter på samfundsniveau vedrører den samfundsmæssige 'kædereaktion' i øvrige brancher som følge af reguleringen, f.eks. fordi forslaget medfører lavere priser på produkter, der indgår som input i en række øvrige erhverv. Dette kan styrke den samlede produktivitet i samfundet og lede til lavere priser mv. for forbrugerne. Skønnes forslaget at have væsentlige varige konsekvenser for værdiskabelsen eller væksten i samfundet, opgøres BNP-effekterne af forslaget. Der skal foreløbig ikke ske opgørelse af BNP-effekter vedrørende skatte- og afgiftsområdet.

Tabel A. Krav om kvantificering af erhvervsøkonomiske konsekvenser*

Erhvervsøkonomiske konsekvenser for de omfattede virksomheder		
Type af konsekvens	Krav om kvantificering	Ansvarlig myndighed
Administrative konsekvenser	Ja, hvis > 4 mio. kr.	Opgøres af Erhvervsstyrelsen
Skatter, afgifter, subsidier mv.	Ja ¹⁾	Opgøres af fagministeriet
Øvrige efterlevelseskonsekvenser	Ja, hvis > 10 mio. kr.	Opgøres af fagministeriet
Adfærdsvirkninger	Beskrives kvalitativt ²⁾	Beskrives af fagministeriet

Konsekvenser på samfundsniveau

Type af konsekvens	Krav om kvantificering	Ansvarlig myndighed
BNP	Ja, hvis vurderet > 100 mio. kr. el. hvis direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser >50 mio. kr. ³⁾	BNP-effekter opgøres af Finansministeriet ⁴⁾
Afledte effekter	Beskrives kvalitativt (af fagministeriet)	Beskrives af fagministeriet

Note: 1) I henhold til praksis 2) Det står de enkelte fagministerier frit, om de vil kvantificere konsekvenser for adfærdsvirkninger og afledte effekter 3) Eller, hvis erhvervsøkonomiske konsekvenser > 50 mio. kr. 4) Der skal foreløbig ikke ske opgørelse af BNP-effekter vedrørende skatte- og afgiftsområdet. Finansministeriet er ansvarlig for beregning af BNP-effekter på de omfattede områder efter inddragelse af de relevante ministerier

Hvis fagministeriet vurderer, at forslaget har væsentlige afledte effekter og implikationer for væksten i samfundet, kontaktes Finansministeriet med henblik på rådgivning og kvantificering af eventuelle BNP-effekter (Center for vækst og konkurrence). Spørgsmål til opgørelsen af erhvervsøkonomiske konsekvenser, bl.a. administrative konsekvenser, øvrige efterlevelseskonsekvenser og mulige adfærdseffekter, stilles til Erhvervs- og Vækstministeriet via Erhvervsstyrelsen (letbyrder@erst.dk).

For trinvis guide til opgørelse af de erhvervmæssige konsekvenser, se kapitel 4.

2. DEFINITIONER OG EKSEMPLER PÅ ERHVERVSØKONOMISKE KONSEKVENSER

De erhvervsøkonomiske konsekvenser er en delmængde af de samfundsøkonomiske konsekvenser og udgøres af direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser, og eventuelle adfærdsvirkninger og afledte effekter, der kan få implikationer for BNP.

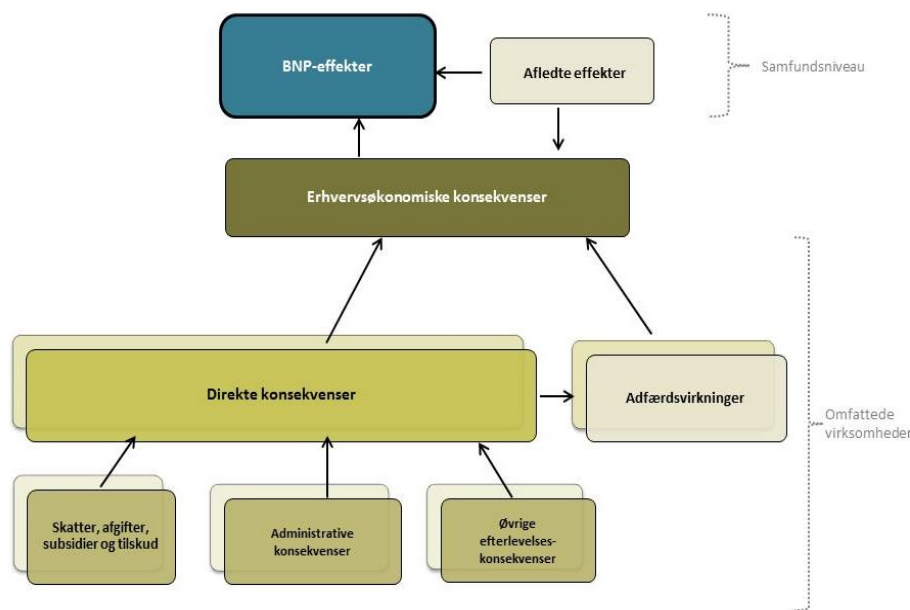
Direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser kan inddeles i tre typer af økonomiske konsekvenser:

1. Skatter, afgifter og tilskud mv.
2. Administrative konsekvenser.
3. Øvrige efterlevelseskonsekvenser.

Hertil kommer adfærdsændring blandt de omfattede brancher/virksomheder og afledte effekter på andre brancher/virksomheder, der kan få implikationer for BNP.

De forskellige typer af konsekvenser er illustreret i figur 1.

Figur 1 De forskellige typer af erhvervsøkonomiske konsekvenser

2.1 SKATTER, AFGIFTER, TILSKUD OG SUBSIDIER MV.

Under disse konsekvenser falder skatter, afgifter, gebyrer, tilskud, subsidier, offentlige lån og garantier mv., der fører til ændring af de direkte erhvervsøkonomiske omkostninger for erhvervslivet, enten i form af øgede omkostninger eller besparelser. Virksomhedernes administration forbundet med at afholde ovennævnte omkostninger eller modtage tilskud falder ikke under denne kategori. Metoden til at opgøre de direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser vedr. skatter og afgifter ændres ikke som følge af vejledningen. Det skal bemærkes, at visse afgifter, der betales af virksomhederne,

umiddelbart overvæltet i priserne, dvs. de i realiteten ikke medfører øgede erhvervsøkonomiske omkostninger, jf. bilag A.13 om overvæltning.

Udgifter til bøder og andre økonomiske strafomkostninger er ikke omfattet af denne kategori, da virksomheder antages at agere som regelrette virksomheder (se bilag A).

Eksempler på skatter, afgifter mv.

Der kan være tale om ændringer i eksempelvis

- Selskabsskat
- Energi- og miljøafgifter
- Direkte erhvervsstøtteordninger
- Regler for genudlån
- Statsgarantier

2.2 ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Administrative konsekvenser vedrører de omkostninger, virksomhederne har ved at opfylde krav om *skriftlig* dokumentation som følge af reguleringen, og når de skal stille information til rådighed for myndigheder eller tredjepart.

Administrative konsekvenser er typisk forbundet med det tidsforbrug, medarbejdere i virksomheden har ved at skulle bruge tid på at indsamle, indberette eller dokumentere den information, der stilles krav om i reguleringen. Virksomhederne kan dog også have "outsourcet" de administrative opgaver, eller i reguleringen være forpligtet til at anvende ekstern bistand fx revisorer, advokater, lønservicebureauer mv. I så fald kan konsekvenserne opgøres som de omkostninger, som virksomhederne har til den eksterne administrative assistance.

Eksempler på administrative konsekvenser

- Krav om indberetning af oplysninger til myndigheder. Fx krav om, at virksomheder efter udløbet af et regnskabsår skal indsende deres årsrapport til Erhvervsstyrelsen, jf. Årsregnskabsloven.
- Krav om revision af regnskaber for visse virksomheder, jf. Årsregnskabsloven.
- Krav om tilvejebringelse af oplysninger med henblik på at oplysningerne kan forelægges myndighederne ved forespørgsel. Fx krav om, at visse fødevarevirksomheder én gang i døgnet skal kontrollere temperaturen i deres køleboks og notere dette i et skema mhp., at informationerne kan forelægges de relevante myndigheder ved kontrol.
- Krav om at virksomheder skal stille oplysninger til rådighed for tredjepart (fx en kunde). Fx krav om, at virksomheder med nethandel skal oplyse deres kunder om en række købsbetingelser, når kunderne køber en vare via virksomhedens webshop, jf. Forbrugeraftaleloven.

2.3 ØVRIGE EFTERLEVELSESKONSEKVENSER

Øvrige efterlevelseskonsekvenser er ændringer i virksomhedernes direkte omkostninger som følger af reguleringen, og som ikke udgøres af administrative konsekvenser eller skatter, afgifter mv.

De øvrige efterlevelseseffekter består af to delelementer:

1. Udgifter/besparelser som direkte følger af ændrede krav til virksomhedernes produktion, fysiske indretning (indretning eller udformning af bygninger) eller drift. Efterlevelseseffekter består både af den tid, dvs. de lønomkostninger, virksomhederne bruger på at efterleve krav i reguleringen, og de udgifter virksomhederne har i forbindelse med efterlevelsen af kravene, fx køb af services eller fysiske anskaffelser.
2. Eventuelle produktionsbegrænsninger (eller styrkede produktionsmuligheder) som følger direkte af forslaget, og som opgøres som værdien af den mistede (eller øgede) produktion. Øvrige efterlevelseseffekter omfatter dermed også *ændrede muligheder for de omfattede virksomheder til at producere deres varer (fysiske varer eller tjenesteydelser)*, dvs. regulering, der direkte ændrer virksomhedernes mulighed for at udnytte deres eksisterende produktionsapparat.

Eksempler på udgifter/besparelser direkte som følge af forslaget:

- Krav til indholdet af bestemte typer af materialer i virksomhedens produkt. Fx kan isoleringskrav alt andet lige fordyre opførelse/renovering af bygninger, idet bygherren pålægges en meromkostning.
- Krav til anvendelse af bestemte materialer eller til bestemte funktioner i forbindelse med **virksomhedens fysiske indretning eller produktion**. Fx krav til virksomhedens indretning ved produktion af fødevarer.
- Krav til løbende **kompetenceudvikling af medarbejdere**. Fx krav om, at alle elektrikere skal gennemgå 1 uges efteruddannelse hvert 3. år for at bevare deres autorisation. En afskaffelse eller lempelse af kravet til elektrikeres efteruddannelse vil medføre reducerede omkostninger for de berørte virksomheder.
- Krav til **særlig håndtering af varer eller produkter**. Fx krav vedrørende butikkers retursystem, hvor der bliver stillet krav om, at butikker skal tage imod alle typer af flasker og dåser (både pantbelagte og ikke-pantbelagte) i deres retursystem. Virksomhederne kan i dette tilfælde blive pålagt nye omkostninger i forbindelse med ændring af deres retursystem samt håndtering af flere typer af flasker og dåser.

Eksempler på forslag med direkte konsekvenser for virksomhedernes produktionsbegrænsninger/-muligheder:

- **Miljøbetinget loft for gødningsmængden pr. hektar i landbruget**. Loftet på gødningsmængde vil medføre, at landmanden må gøde mindre, hvilket vil mindske afgrødeudbyttet pr. hektar land, som ligger under den aktuelt anvendte mængde. Dermed vil lovforslaget medføre en produktionsbegrænsning for landmanden i forhold til hans jord, dvs. hans produktionsapparat. Dermed reduceres afkastet af produktionen, hvilket alt andet lige reducerer indtjeningen. Det skal bemærkes, at reguleringen kan betyde, at dele af landmændenes udgifter til kunstgødning bortfalder, hvilket kan sidestilles med en besparelse. Det skal inkluderes i analysen idet det bemærkes, at omkostningen forbundet med den reducerede udnyttelse af landbrugsjorden vil være større end eventuelle lavere udgifter til kunstgødning.
- **En lempelse af lukkeloven** indebærer, at de butikker, der hidtil har været begrænset af lukkeloven, kan holde længere åbent. Det giver butikkerne mulighed for at udnytte deres kapitalapparat bedre, idet butikkerne får mulighed for at udnytte deres bygninger, maskiner mv. til at generere omsætning i flere timer af døgnet. Afhængig af mersalget og en eventuel forøgelse af de variable omkostninger, kan de udvidede åbningstider føre til, at butikernes indtjening øges.

I opgørelse af de øvrige efterlevelseseffekter skal ministerierne anføre de samlede øvrige efterlevelseseffekter, samt hvor meget der kan henføres til henholdsvis udgifter/besparelser og produktionsbegrænsninger/-muligheder ved den pågældende regulering.

2.4 ADFÆRDSVIRKNINGER HOS MÅLGRUPPEN FOR FORSLAGET

Ændret regulering kan også have konsekvenser for virksomhedernes adfærd.

Det dækker over, at virksomhederne generelt tilpasser sig til den nye regulering, og at forhold som fx konkurrenceintensiteten herved kan ændre sig. Det kan eksempelvis være regulering af ejerforhold, der betyder lettere adgang til markedet, hvilket kan øge konkurrencen i den omfattede branche.

Generelt vil der være tale om erhvervsøkonomisk adfærdsvirkning af et forslag, hvis det forventes, at den ændrede regulering i væsentligt omfang fører til eksempelvis opstart af flere nye virksomheder, et øget omfang af lukninger eller hæmmer/styrker konkurrencen. Mens de direkte erhvervsøkonomiske omkostninger forventes at skulle afholdes som følge af forslaget, afspejler de forventede adfærdseffekter de mulige ændringer, som de omfattede virksomheder kan vælge at foretage, efter at forslaget er trådt i kraft.

Eksempler på adfærdsendringer for de omfattede virksomheder

- **Liberalisering af bogmarkedet.** I 2000 blev bogmarkedet liberaliseret, hvilket betød, at boghandlerne ikke længere havde eneret på handel med bøger. Reguleringen indebar både hvem der måtte sælge bøger, og til hvilken pris bøgerne måtte sælges. Liberaliseringen har betydet, at adgangsbarriererne for at sælge bøger til forbrugerne blev mindsket, således at eksempelvis supermarkeder kan sælge bøger. Dette har været med til at øge konkurrencen i branchen, og sammen med fjernelse af fastprissystemet i 2011 ledt til prisfald på bøger.
- **Modernisering af autorisationsordningerne på el-, vvs- og kloakområdet** betyder blandt andet, at der kan opnås delautorisationer til at udføre opgaver inden for boliginstallationer. Dette vil gøre det muligt for de enkelte håndværksfag at sælge tjenesteydelser inden for andre fagområder, hvilket styrker markedsadgangen på de enkelte fagområder. Hermed vil konkurrencen på el-, vvs- og kloakområdet blive styrket. Det ventes, at der kan udføres flere mindre opgaver under samme kundebesøg, hvilket vil reducere prisen for kunden.
- **Andre adgangsbarrierer herunder ejerskabsrestriktioner.** Ved at lempe ejerskabsrestriktioner kan konkurrencen øges, hvilket kan føre til lavere priser, større vareudvalg mv. Derudover kan afskaffelse af ejerskabsrestriktioner åbne op for bedre udnyttelse af ressourcer og anvendelse af 'best practices', hvilket også kan lede til lavere priser.
- **Permanentgørelse af forsøg med kørsel med modulvogn**, der indebærer, at der fremover må anvendes længere lastbiler. Forslaget vil blandt andet indebære lavere priser pr. fragtet ton gods, idet chaufføren kan fragte mere gods på hver tur, der køres, ligesom udgiften til brændstof mv. vil være lavere pr. fragtet ton gods.

2.5 AFLEDTE EFFEKTER I ØKONOMIEN SOM HELHED OG STRUKTURELLE BNP-EFFEKTER

Afledte effekter af de erhvervsøkonomiske konsekvenser dækker fx over, at ændringer i reguleringen før eller siden vil afspejle sig i ændrede lønninger eller priser på de

omfattede varer og tjenester, som rækker ud over de umiddelbart omfattede virksomheder. Lavere omkostninger og priser i én branche kan have en afsmittende effekt på produktionen i resten af økonomien. Det skyldes både, at brancherne anvender hinandens varer og tjenester som input til produktion og til investeringer, og at fordelingen af ressourcer, herunder beskæftigelse og kapitalapparat, på tværs af brancher kan påvirkes. Endvidere vil forbrugerne reagere på ændringer i priser, lønninger mv. Der er tale om effekter på samfundsniveau, og disse kan have implikationer for den samlede økonomiske vækst og det strukturelle BNP. De afledte konsekvenser skal beskrives kvalitativt.

De afledte effekter kan have positive effekter i én branche, der modsvares af negative effekter i en anden branche. De **strukturelle BNP-effekter** er netto-effekter, dvs. væsentlige og varige ændringer for samfundet som helhed på tværs af de brancher, der er omfattet af reguleringen, og øvrige brancher i økonomien. Det bemærkes, at regulering, der fører til adfærdsvirkninger blandt de omfattede virksomheder (jf. afsnit 2.4), ofte også fører til afledte effekter for ikke-omfattede virksomheder og brancher. Dette fremgår af nedenstående eksempler, hvoraf flere af eksemplerne går igen fra afsnittet om adfærdsvirkninger (blandt de omfattede virksomheder).

Kvantificeringen af de afledte effekter medtager ikke eventuelle effekter af reguleringens betydning for fx miljøet, befolkningens sundhed mv.

Eksempler på afledte effekter med betydning for strukturelt BNP

- **Liberalisering af telesektoren** har ført til øget konkurrence i telesektoren med deraf følgende lavere priser og større udvalg af produkter. De lavere priser og det større udvalg af produkter betyder, at danske virksomheder får reduceret deres omkostninger til teleydelser samtidig med, at de får nemmere ved at finde det teleprodukt, der matcher deres behov bedst muligt. Begge dele kan føre til øget produktivitet i erhvervslivet og især inden for de erhverv, hvor it- og teleydelser spiller en vigtig rolle.
- **Moderniseringen af autorisationsordningerne på el-, vvs- og kloakområdet** (følger af eksemplet i forrige boks). Den øgede konkurrence og de lavere priser vil føre til et fald i omkostningerne for tilstødende brancher (eksempelvis i forbindelse med nybyggeri og renovering). Dette kan føre til øget produktivitet i samfundet og deraf en stigning i det strukturelle BNP. Hertil kommer, at forslaget kan indebære, at der frigives arbejdskraft, som enten vil kunne udføre flere opgaver, hvis efterspørgslen ikke er dækket, eller vil kunne finde beskæftigelse i andre brancher. Begge dele vil lede til øget BNP.
- **Permanentgørelse af forsøg med kørsel med modulvogntog** (følger af eksemplet i forrige boks). De afledte konsekvenser af forslaget vil, som i de to ovenstående eksempler betyde, at virksomheder hvor fragtydelser indgår i deres produktion, vil få lavere omkostninger, hvilket kan føre til lavere priser i de øvrige brancher (afledte effekter). Hertil kommer, at forslaget kan indebære, at der frigives arbejdskraft, som vil kunne finde beskæftigelse i andre brancher (afledt effekt), hvilket ligeledes vil lede til øget BNP.

3. KRAV TIL VURDERING AF ERHVERVSØKONOMISKE KONSEKVENSER

Kravet om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger gælder for alle lovforslag og forslag til bekendtgørelser, som sendes i ekstern høring fra januar 2015. Konsekvensvurderingen skal foreligge forud for høringen og fremgå heraf. Ligeledes gælder kravet om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger for alle forslag til EU-direktiver og EU-forordninger, som fremsættes af Kommissionen fra januar 2015. Her er kravet, at konsekvensvurderingerne skal følge regeringens retningslinjer for den danske beslutningsprocedure.

3.1 BAGATELGRÆNSER FOR KRAVET OM KVANTIFICERING

Som udgangspunkt skal det enkelte fagministerium kvantificere direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser som angivet i tabel 1.

Tabel 1. Krav om kvantificering af erhvervsøkonomiske konsekvenser*		
Erhvervsøkonomiske konsekvenser for de omfattede virksomheder		
Type af konsekvens	Krav om kvantificering	Ansvarlig myndighed
Administrative konsekvenser	Ja, hvis > 4 mio. kr.	Opgøres af Erhvervsstyrelsen
Skatter, afgifter, subsidier mv.	Ja ¹⁾	Opgøres af fagministeriet
Øvrige efterlevelseskonsekvenser	Ja, hvis > 10 mio. kr.	Opgøres af fagministeriet
Adfærdsvirkninger	Beskrives kvalitativt ²⁾	Beskrives af fagministeriet
Konsekvenser på samfundsniveau		
Type af konsekvens	Krav om kvantificering	Ansvarlig myndighed
BNP	Ja, hvis vurderet > 100 mio. kr. el. hvis direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser >50 mio. kr. ³⁾	BNP-effekter opgøres af Finansministeriet ⁴⁾
Afledte effekter	Beskrives alene kvalitativt (af fagministeriet)	Beskrives af fagministeriet

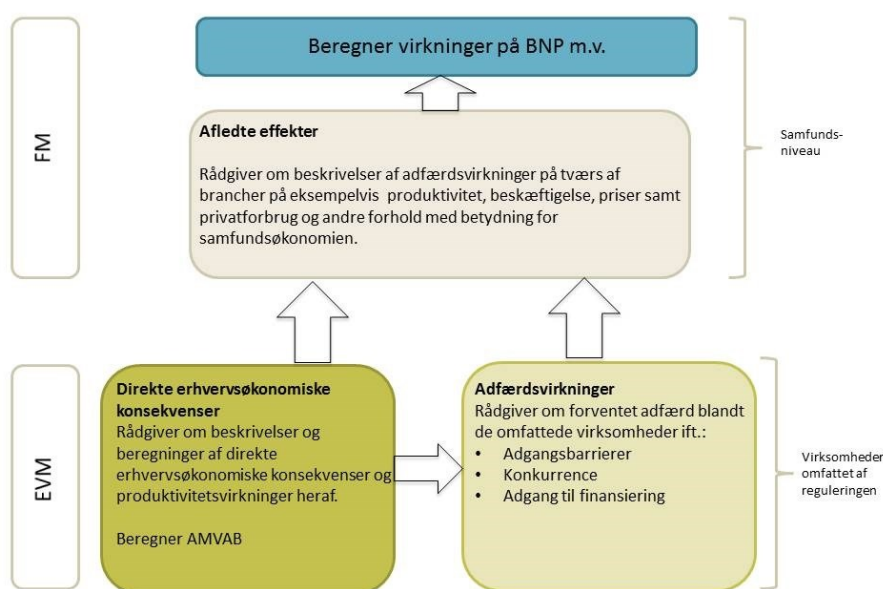
Noter: 1) I henhold til praksis 2) Det står de enkelte fagministerier frit, om de vil kvantificere konsekvenser for adfærdsvirkninger og afledte effekter 3) Eller, hvis erhvervsøkonomiske konsekvenser > 50 mio. kr. 4) Der skal foreløbig ikke ske opgørelse af BNP-effekter vedrørende skatte- og afgiftsområdet. Finansministeriet er ansvarlig for beregning af BNP-effekter på de omfattede områder efter inddragelse af de relevante ministerier

I forhold til konsekvenser på samfundsniveau er der generelt et krav om kvantificering, såfremt konsekvenserne for BNP ventes at overstige 100 mio. kr. En tommelfingerregel, for hvornår der kan være behov for at få kvantificere BNP-effekterne, kan være, når de direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser for de omfattede virksomheder overstiger 50 mio. kr. Der skal foreløbig ikke ske opgørelse af BNP-effekter vedrørende skatte- og afgiftsområdet. Finansministeriet er ansvarlig for beregning af eventuelle BNP-effekter på de omfattede områder efter inddragelse af de relevante ministerier.

3.2 MINISTERIERNES ANSVARFORDDELING

Det enkelte fagministerium har ansvaret for, at udarbejdelse af de erhvervsøkonomiske konsekvenser foretages og er som beskrevet i denne vejledning. Erhvervs- og Vækstministeriet har ansvaret for at rådgive om de direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser og adfærdsvirkninger for de berørte virksomheder samt for kvantificeringen af eventuelle administrative konsekvenser. Finansministeriet har ansvaret for at rådgive om de afledte effekter på samfundsniveau samt kvantificere eventuelle effekter og virkninger på det strukturelle BNP. I nedenstående figur er denne ansvarsfordeling illustreret.

Figur 2 Illustration af, hvor fagministerierne kan søge assistance i opgørelsen af erhvervsøkonomiske konsekvenser

Note: Skatteministeriet forestår rådgivning mv. i forhold til skatter og afgifter. Adgang til finansiering dækker fx. over virksomhedernes mulighed for at finansiere investeringer mv.

3.3 KRAV TIL PROCESSEN I MINISTERIERNE

Udkast til lovforslag, som sendes til høring, bør i almindelighed være "færdige", bl.a. således at der er fuldstændige bemærkninger til lovdkastet, herunder så vidt muligt også vedrørende de erhvervsøkonomiske og administrative konsekvenser mv., jf. Vejledning om Lovkvalitet, side 56. Der vil være mulighed for at opdatere konsekvensvurderingerne efterfølgende, hvis forhold taler for det.

Hvis regulering (lovforslag og bekendtgørelser) vurderes at have administrative konsekvenser, rettes henvendelse til Erhvervsstyrelsen så vidt muligt 6 uger inden høring. Hvis reguleringen vurderes at have væsentlige afledte konsekvenser og

implikationer for den økonomiske vækst, som potentielt vil skulle kvantificeres, rettes henvendelse til Finansministeriet så vidt muligt 4 uger inden tidspunkt for høring.

Ministerierne kan fravige krav til kvantificering og proces, hvis datamæssige eller administrative hensyn ikke tillader det. I disse tilfælde redegøres der i lovbemærkningerne/konsekvensvurderingsskemaet for, hvorfor det ikke er vurderet muligt at kvantificere konsekvenserne. Forinden skal eventuelle brug af undtagelsesmuligheder være drøftet med og godkendt af enten Finansministeriet eller Erhvervs- og Vækstministeriet.

Der kan endvidere forekomme tilfælde, hvor det på grund af reguleringens hastende karakter ikke er muligt at overholde kravene til kvantificering og proces, herunder tidsfrister. Det gælder fx lovgivning, der følger af en finanslovsaftale, og som skal træde i kraft fra årsskiftet. Der kan endvidere være situationer, hvor ikrafttrædelsestidspunktet ligger fast, og hvor de hensyn, der ligger bag de opstillede krav, må vige for hensynet til at sikre erhvervslivet og myndighederne rimelig tid til implementering. I sådanne tilfælde orienteres enten Finansministeriet eller Erhvervs- og Vækstministeriet, forinden lovforslaget sendes i høring. Regler for nødstilfælde og regulering, der udstedes i forbindelse med fx lukning af skattehuller, udbrud af husdyrsygdomme mv. er undtaget fra kravet om konsekvensvurderinger.

3.4 FORELÆGGELSE FOR REGERINGENS ØKONOMIUDVALG

Regulering med væsentlige varige erhvervsøkonomiske omkostninger på mere end 4 mio. kr. årligt for så vidt angår administrative omkostninger og 10 mio. kr. årligt for så vidt angår øvrige efterlevelseseomkostninger skal forelægges til drøftelse i Regeringens Økonomiudvalg.

3.5 GENERELLE KRAV TIL ANGIVELSE

Ved lovforslag angives den erhvervsøkonomiske konsekvensvurdering i lovbemærkningerne. Ved bekendtgørelser skal erhvervsøkonomiske konsekvenser, som overstiger kravene anført i tabel 1, angives i en særskilt konsekvensvurderingsskabelon til bekendtgørelser, jf. Bilag C (skabelonen kan downloades på <http://www.erst.dk/konsekvensvurderinger>). Den udfyldte konsekvensvurdering vedlægges høringsmaterialet ved den offentlige høring, når de erhvervsøkonomiske konsekvenser overstiger de anførte krav, jf. tabel 1.¹

3.6 FORHOLDET TIL EU-RETTE

Det følger af Vejledning om Lovkvalitet, side 21 f, at lovforslagets bemærkninger bør indeholde oplysninger om forslagets forhold til EU-traktaterne og regler udstedt i medfør af traktaterne. Hvis lovforslaget ikke indeholder EU-retlige aspekter, anføres dette. Er der dele af lovforslaget, som ikke vedrører opfyldelse af EU-retlige krav, bør det klart fremgå, hvilke dele af lovforslaget der er EU-relevante, og hvilke der ikke er. Er der tale om "overopfyldelse" af EU-retlige minimumsforpligtelser, bør dette også anføres. Lovforslagets bemærkninger om de erhvervsøkonomiske konsekvenser bør i fornødent omfang omtale konsekvenserne af den foreslåede "overopfyldelse".

¹ Dog jf. undtagelsesmulighederne i 3.3.

3.7 SÆRLIGT FOR LOVFORSLAG

Hvis høringsvar mv. i forbindelse med den offentlige høring giver anledning til væsentlige ændringer af den erhvervsøkonomiske konsekvensvurdering, skal vurderingen opdateres inden lovforslaget fremsættes i Folketinget.

4. GUIDE TIL OPGØRELSE AF ERHVERVSØKONOMISKE KONSEKVENSER

I dette kapitel gennemgås, hvordan en erhvervsøkonomisk konsekvensvurdering udføres, og hvordan resultaterne anføres i hhv. bemærkningerne til lovforslag (Bilag B) eller konsekvensvurderingsskabelonen til bekendtgørelser (Bilag C).

Konsekvenserne beskrives både kvalitativt og kvantitativt, dog med undtagelse af erhvervsøkonomiske adfærdsvirkninger og de afledte effekter på samfundsniveau, der kun beskrives kvalitativt. Derudover opsummeres de positive og negative konsekvenser i tabellen i hhv. lovbemærkningerne og bekendtgørelsesskemaet. Desuden vurderes om forslaget kan have konsekvenser for den økonomiske vækst (BNP-effekt).

Hvis reguleringen vedrører implementering af EU-regulering, skal det fremgå særskilt, hvis disse krav medfører erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Anføres ingen beskrivelse af de enkelte konsekvenser i hhv. bemærkningerne til lovforslag (Bilag B) eller konsekvensvurderingsskabelonen til bekendtgørelser (Bilag C), svarer det til en vurdering af, at der ingen væsentlige konsekvenser er. I tilfælde af, at det ikke vurderes muligt at kvantificere konsekvenserne, skal dette også fremgå eksplicit, jf. 3.3.

4.1 SKATTER, AFGIFTER, TILSKUD, SUBSIDIER MV.

Under erhvervsøkonomiske konsekvenser vurderes, hvorvidt reguleringen medfører konsekvenser for erhvervslivet som følge af eventuelle ændringer i skatter, afgifter, tariffer, gebyrer, kontrolafgifter, tilskud, genudlån, garantier og lignende omkostninger for erhvervslivet.

Konsekvenserne for erhvervslivet af ændrede skatter, afgifter mv. opgøres som hidtil som udgifterne for de virksomheder, der er berørt af reguleringen. Undtaget er dog, hvor skatter og afgifter er rettet mod forbrugerne, og hvor virksomhederne alene opkræver skatten/afgiften, dvs. der sker fuld overvæltning, jf. i øvrigt A.13 i Bilag A om overvæltning.

Det er kun virksomhedernes direkte udgifter/indtægter til skatter/fra subsidier mv., der skal anføres i kategorien 'Skatter, afgifter mv.', mens virksomhedernes administration forbundet med at afholde de ovennævnte omkostninger (fx opgørelse og indbetaling af skat, ansøgning om tilskud osv.) skal anføres under administrative konsekvenser (hvis der er skriftlighedskrav forbundet med omkostningen) eller efterlevelseseffekter.

Udgifter til bøder og andre økonomiske strafomkostninger er ikke omfattet af denne kategori, da virksomheder antages at agere som regelrette virksomheder (se Bilag A).

Hvis lovforslaget/bekendtgørelsen ikke har konsekvenser i forhold til skatter, afgifter, gebyrer mv. angives dette.

Ved spørgsmål om skatter og afgifter kan Skatteministeriet kontaktes. Ved spørgsmål om tilskud, subsidier mv. kontaktes det relevante fagministerium.

4.2 ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER FOR ERHVERVSLIVET

Administrative konsekvenser for erhvervslivet vurderes og beskrives kvalitativt med udgangspunkt i tjeklisten nedenfor. Indeholder reguleringen nye eller ændrede krav om fx:

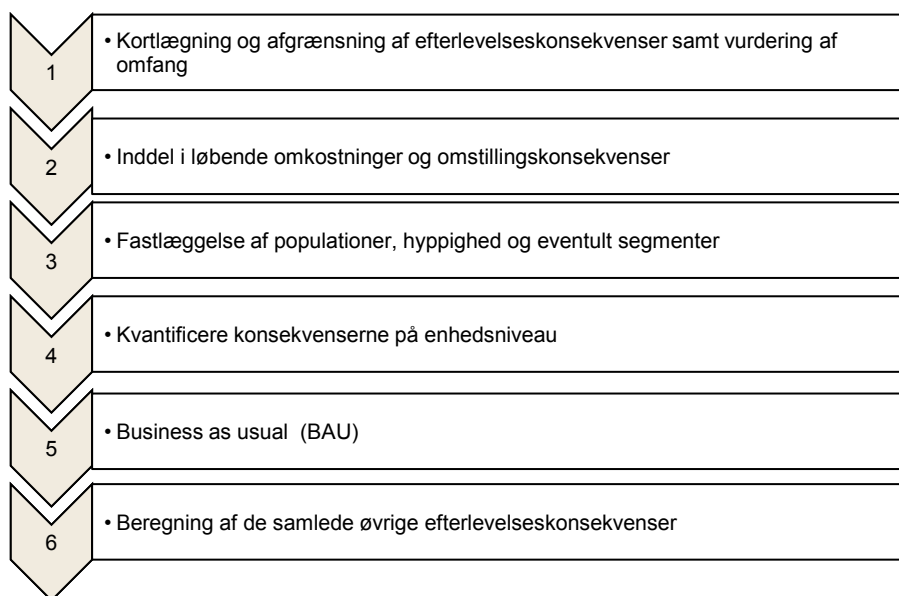
- Informationsindsamling?
- Beregning og opstilling af tal?
- Kontrolopgaver?
- Indberetning/indsendelse af information?
- Afregning/indbetaling?
- Kopiering, distribution, arkivering mv.?
- Dokumentation?

Administrative konsekvenser opgøres af Erhvervsstyrelsen ved AMVAB-metoden.

Der kan læses mere om opgørelse af administrative konsekvenser vha. AMVAB-metoden i Manual til Aktivitetsbaseret måling af Virksomhedernes Administrative Byrder (AMVAB), Erhvervsstyrelsen.

4.3 TRINVIS GUIDE TIL OPGØRELSE AF ØVRIGE EFTERLEVELSESKONSEKVENSER

Når de øvrige efterlevelseskonsekvenser skal opgøres, anbefales det at følge nedenstående trinvis gennemgang.

I den trinvis gennemgang indgår beskrivelser af de enkelte trin samt et gennemgående fiktivt og forenklet eksempel, der vedrører godstransport.

Trin 1: Kortlægning og afgrænsning af øvrige efterlevelseseffekter samt vurdering af omfang

Øvrige efterlevelseseffekter omfatter virksomhedernes direkte omkostninger forbundet med at efterleve reguleringen (udover hhv. de administrative effekter og skatter, afgifter mv.).

Vurderingen af øvrige efterlevelseseffekter kan med fordel tage udgangspunkt i en konkret kortlægning af, hvilke nye krav der stilles til erhvervslivet, eller hvilke krav der bortfalder.

Dette indebærer en gennemgang af den nye lov-/regeltekst med henblik på at identificere de krav/ændrede regler, som kan påvirke virksomhedernes direkte udgifter/besparelser samt effekter for produktionen.

Ved vurderingen af om et forslag til ny regulering vil medføre øvrige efterlevelseseffekter, kan der tages udgangspunkt i, om reguleringen medfører:

- A. **Direkte udgifter/besparelser.** Det kan omfatte ændringer i den tid, dvs. lønomkostninger, som virksomhederne skal bruge på at efterleve krav i reguleringen, ændringer i administrative processer eller andre arbejdsprocesser i virksomhederne (uden at der er tilknyttet dokumentationskrav). Hertil kommer ændrede omkostninger for virksomhederne til eksterne serviceydelser, drift eller indkøb/produktion/vedligehold af fysiske ting.
- B. **Ændrede produktionsbegrænsninger/-muligheder.** Det kan omfatte ændringer i virksomhedernes mulighed for at producere deres varer, dvs. udnytte deres fysiske produktionsapparat (alternativomkostninger²).

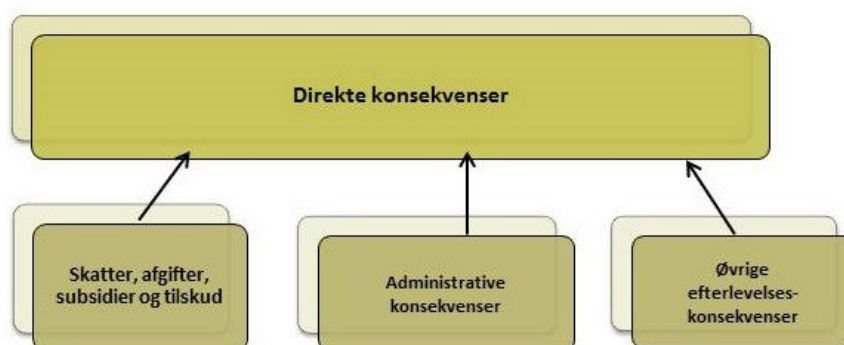
Som eksempler på øvrige efterlevelseseffekter kan nævnes:

- tid til opfyldelse af krav til møder, transport og uddannelse
- tid til opfyldelse af krav om at modtage returvarer og arbejdet forbundet hermed
- udgifter til håndværkere i forbindelse med ændrede krav til indretning af lokaler
- udgifter til indkøb af nye hjælpemidler, produktionsudstyr mv.
- ændrede muligheder for at anvende jord, grunde, bygninger, produktionsanlæg, maskiner samt andre anlæg, driftsmateriel, inventarmaskiner og redskaber maskiner, redskaber, jord, grunde etc. (det fysiske kapitalapparat)

De direkte erhvervsøkonomiske effekter kan således opdeles som illustreret i figur 3.

² Alternativomkostninger er de tab, der er ved, at handlingen udelukker andre samtidige handlinger. Som eksempel kan nævnes uddannelse: Alternativomkostningen ved at tage en uddannelse er den løn, personen i stedet kunne have fået, havde vedkommende ikke været i uddannelse.

Figur 3 Oversigt over de direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser

Hvis der er tale om en række forskellige efterlevelseskrav, kan de enkelte krav angives enkeltvist i en tabel for overskuelighedens skyld (skabelonen kan downloades på <http://www.erst.dk/konsekvensvurderinger>).

Et fiktivt og forenklet eksempel kunne være, at et udkast til en ny bekendtgørelse medfører følgende ændrede krav for lastbilchauffører og virksomhedsejere inden for lastbiltransport

§	Krav
8	Alle nuværende aktive lastbilchauffører skal på et 'Kør sikkert'-kursus. Fremadrettet vil kurset blive en del af køreprøven for store kørekort.
11	Alle eksisterende lastbiler skal have monteret ekstra sikkerhedsudstyr. Udstyret vil være monteret i nye lastbiler som standard.
12	Kortere tid mellem syn af lastbilerne.
14	Der fastlægges en højere hastighedsgrænse på motorveje for lastbiler med opdateret sikkerhedsudstyr.

Hvis lovforslaget/udkastet til bekendtgørelse ikke vurderes at medføre efterlevelseskonsekvenser, angives dette, ellers gennemgås de følgende trin for en konsekvensvurdering.

Trin 2: Inddeling i hhv. løbende og omstillingskonsekvenser

Efterlevelseskonsekvenser kan inddeles i løbende konsekvenser (dvs. udgifter/besparelser eller omkostninger/lettelser, der afholdes løbende) og omstillingskonsekvenser (dvs. konsekvenser for eksisterende virksomheder ved at skulle omstille sig til nye regler, og som kun skal afholdes én gang).

Omstillingsomkostninger er defineret som udgifter/omkostninger, der kun forekommer én gang i forbindelse med at omstille sig til ny regulering. Det kan eksempelvis være ændringer i virksomhedens fysiske indretning eller ændring af IT-systemer. Udover, at ændringerne kun skal foretages én gang, er omstillingsomkostninger, gælder der også for omstillingsomkostninger, at de ikke påfører ændrede udgifter/omkostninger for nye virksomheder fremadrettet.

Løbende omkostninger er defineret som udgifter/omkostninger, der forekommer løbende for den enkelte virksomhed eller på samfunds niveau. Det kunne eksempelvis være investeringer med en begrænset løbetid (f.eks. miljøfiltre i diverse maskiner) eller efteruddannelse af personel (f.eks. krav til at medarbejdere skal på førstehjælpskursus hvert fjerde år).

Se afsnit A.4 og A.5 for mere information om løbende og omstillingskonsekvenser.

Løbende konsekvenser og omstillingskonsekvenser skal opgøres for sig. Når der er overblik over nye/ændrede krav med øvrige efterlevelseseffekter for erhvervslivet, bør kravene opdeles i hhv. krav med løbende konsekvenser for erhvervslivet og krav, der alene vil have konsekvenser for erhvervslivet én gang.

Eksemplet nævnt ovenfor med lastbiltransport vil nu se således ud:

§	Krav	Løbende/omstilling
8	Alle nuværende aktive lastbilchauffører skal på et 'Kør sikkert'-kursus. Fremadrettet vil kurset blive en del af køreprøven for store kørekort.	Omstilling
11	Alle eksisterende lastbiler skal have monteret ekstra sikkerhedsudstyr. Udstyret vil være monteret i nye lastbiler som standard.	Løbende
12	Kortere tid mellem syn af lastbilerne.	Løbende
14	Der fastlægges en højere hastighedsgrænse på motorveje for lastbiler med opdateret sikkerhedsudstyr.	Løbende

Trin 3: Fastlæggelse af populationer, hyppighed og eventuelt segmenter

For at vurdere efterlevelseseffekter for erhvervslivet er det nødvendigt at klarlægge, *hvem* der påvirkes af de enkelte nye/ændrede krav. Den gruppe af virksomheder eller brancher, der er omfattet, benævnes populationen.

Populationen for en given regulering vil typisk være antallet af virksomheder, der er berørt af de enkelte dele af en lov eller bekendtgørelse, men det kan også være antal ansatte i en given branche, antal hændelser eller antal produkter mv.

Populationen bør være udtryk for et gennemsnitligt antal af virksomheder mv. der berøres årligt. Vedrører nye krav fx alle nye erhvervsbyggerier, vil det være relevant at angive populationen ud fra et gennemsnit for antallet af nye erhvervsbyggerier over en årrække i de seneste år, så der tages højde for eventuelle udsving i enkelte år.

Udgangspunktet for fastlæggelsen af populationer er kortlægningen af krav fra trin 1. Der skal for hvert enkelt krav anføres en population. I visse tilfælde vil det være den samme population, der er omfattet af alle krav, mens det i andre tilfælde kan være forskellige populationer for forskellige krav. Det kan også være relevant at angive 'flere populationer' (segmenter, se mere herom nedenfor) ud for et krav, hvis det vurderes, at der vil være en væsentlig forskel på efterlevelseseffekterne for de enkelte segmenter.

Populationen skal i øvrigt fastlægges med udgangspunkt i konsekvenserne for aktive, danske virksomheder (jf. afsnit A.3).

Udover populationer kan det også være relevant at være opmærksom på *hyppigheden* af de fastsatte krav.

Hyppigheden angiver, hvor mange gange om året krav skal opfyldes. I nogle tilfælde vil hyppigheden kunne udledes direkte fra lovgivningen, mens det i andre tilfælde vil være et vurderingsspørgsmål. Hyppigheden anvendes til at omregne løbende efterlevelseseffekter til *årlige* konsekvenser.

Hvis populationen er opgjort ud fra antal årlige hændelser er hyppigheden 1. Er populationen opgjort ud fra, at de samme virksomheder løbende skal afholde en omkostning, kan hyppigheden variere og fastlægges ud fra bl.a. investeringens forventede levetid. Hvis der er tale om et krav, som indebærer, at de omfattede virksomheder skal indkøbe fx et filter, som anslås at have en levetid på 5 år, vil hyppigheden være $1:5 = 0,2$.

Eksempler på populationer og hyppighed:

- Det besluttes, at køreskolebiler skal udstyres med særlige målere mhp. digital måling af elevernes kørsel. Den relevante population vil i dette tilfælde være antallet af køreskolebiler. Hyppigheden vil være målerens gennemsnitlige levetid, dvs. hvis det vurderes, at en måler i gennemsnit holder et halvt år, er hyppigheden $1:0,5=2$.
- Alle kørelærere skal hvert tredje år på efteruddannelse. Populationen vil i dette tilfælde være antallet af kørelærere, og hyppigheden vil være $1:3=0,33$.
- Der indføres et ekstra efteruddannelseskursus for nye kørelærere om et særligt kursus 1 år efter endt uddannelse. Populationen vil i dette tilfælde være det årlige antal nye kørelærere, og hyppigheden vil være $1:1=1$, da populationen allerede er opgjort på årsbasis.

Segmentering er relevant, når der er væsentlig forskel på efterlevelseseffekter på tværs af de omfattede virksomheder som følge af et givent krav.

Segmentering indebærer, at den/de omfattede population(er) inddeles i grupper, efter de kriterier, der vurderes at være af størst betydning for forskelle i ressourceforbruget. Segmenteringen kan fx foretages efter branche eller virksomhedsstørrelse (fx omsætning eller antal medarbejdere). De relevante kriterier for segmentering afhænger af, hvilke krav der er tale om.

I nogle tilfælde kan det være vanskeligt på forhånd at vurdere, om det er relevant at segmentere, men det kan i forbindelse med kvantificeringen af konsekvenserne på enhedsniveau (trin 4) blive klart, at der er væsentlig forskel på efterlevelseseffekter i de omfattede virksomheder. I disse tilfælde vil det være relevant at segmentere i forbindelse med kvantificeringen af enhedsomkostningerne.

Der er forskellige kilder, som kan benyttes i forbindelse med fastlæggelsen af population og hyppighed:

- Det bør indledningsvist undersøges, om der internt i ministeriet/styrelsen findes data, der kan anvendes til at estimere den eller de relevante population(er).
- Informationerne kan trækkes fra statistisk materiale, fx Danmarks Statistik (statistikbanken mv.)
- Informationerne kan indhentes eksternt, fx fra brancheorganisationer.
- Hvis der ikke umiddelbart eksisterer data på populationen, kan det overvejes at indhente data, fx via surveys eller virksomhedsinterviews. Dette kunne fx være

relevant, hvis reguleringen medfører nye muligheder for en given branche, og det i sagens natur ikke er muligt at udlede en population fra hidtidig praksis i branchen.

- Den forventede levetid for forskellige anskaffelser (materialer, udstyr mv.) kan opgøres ved fx at kontakte forhandlere af de pågældende materialer eller virksomheder, som har erfaring med anvendelse af materialerne/udstyret eller lignende materialer og udstyr.
- Hvis det ikke er muligt at få opgjort de nødvendige oplysninger, kan løsningen være, at der laves et kvalificeret skøn for de pågældende oplysninger.

Eksemplet nævnt ovenfor med lastbiltransport vil efter afdækning af populationer og hyppigheder se ud som nedenfor. Der antages at være 40.000 lastbilchauffører ansat i private, danske virksomheder, som alle skal på et 'Kør sikkert'-kursus én gang. Der er 40.000 lastbiler, der tilhører private lastbiltransportvirksomheder, som skal have monteret ekstra sikkerhedsudstyr. Levetiden for sikkerhedsudstyret vurderes på baggrund af oplysninger fra branchen at være i gennemsnit 5 år, hvorefter udstyret skal udskiftes.

For så vidt angår de ændrede krav til syn skal alle typer af lastbiler fremover synes én gang årligt i modsætning til hvert andet år efter de gamle regler. Dette betyder at hyppigheden af det lovpligtige syn fordobles. Da lastbilerne allerede synes hvert andet år, er det kun omkostningerne forbundet med de ekstra syn, der skal beregnes. Hyppigheden sættes derfor til 0,5. Lastbiler, der er over 7 år gamle, skal (som hidtil) igennem et grundigere syn end øvrige lastbiler. Da der er væsentlig forskel på omkostninger til syn for hhv. lastbiler, der er mere end 7 år gamle, og øvrige lastbiler, deles populationen for lastbiler i to, så omkostningerne for de to typer af lastbiler kan beregnes for sig.

§	Krav	Løbende/ omstilling	Population	Hyppighed
8	Alle nuværende aktive lastbilchauffører skal på et 'Kør sikkert'-kursus.	Omstilling	40.000	Ikke relevant
11	Alle eksisterende lastbiler skal have monteret ekstra sikkerhedsudstyr.	Løbende	40.000 lastbiler	1:5 = 0,2
12	Kortere tid mellem syn af lastbilerne.	Løbende	5.000 lastbiler (over 7 år)	1:2 = 0,5
		Løbende	35.000 lastbiler (øvrige lastbiler)	1:2 = 0,5
14	Der fastlægges en højere hastighedsgrænse på motorveje for lastbiler med opdateret sikkerhedsudstyr.	Løbende	40.000 lastbiler	1:1 = 1

Trin 4: Opgørelse af konsekvenser på enhedsniveau

Inden de samlede konsekvenser kan opgøres, er det nødvendigt at estimere konsekvenserne på enhedsniveau, dvs. konsekvenserne for den enkelte virksomhed.

Opgørelse af konsekvenser på enhedsniveau baseres på kortlægningen af krav og opgørelsen af de tilhørende populationer og eventuelt segmenter.

Opgørelse af virksomhedernes tidsforbrug

For at vurdere omkostningerne som følge af erhvervslivets tidsforbrug på efterlevelse af regulering, er der behov for et estimat på virksomhedernes tidsforbrug på efterlevelse af det enkelte krav samt på en gennemsnitlig timeløn.

Vurderingen af *tidsforbruget* kan fx foretages på følgende vis:

- Det kan undersøges, om ministeriet allerede har data på efterlevelsen af kravene, eller om dataene kan indhentes internt (fx tidsforbruget forbundet med myndighedernes kontrol).
- Der kan indhentes estimater gennem kontakt med relevante organisationer eller virksomheder. Ved interview med virksomheder anbefales det at minimum 3-4 virksomheder i hvert segment kontaktes for at fastlægge niveauet for en typisk virksomhed (se afsnit A.1 om normalt effektive virksomheder).
- Tidsforbruget kan skønnes. Forudsætningerne for skønnet bør i så fald fremgå af vurderingen.

Vurderingen af omkostningerne ved *tidsforbruget* bør baseres på en gennemsnitlig timeløn for den personalegruppe, der typisk vil varetage efterlevelsen af kravet. Der kan her tages udgangspunkt i Danmarks Statistiks lønstatistik for den private sektor (se mere herom i afsnit A.2).

Opgørelse af virksomhedernes omkostninger til anskaffelser

Vurderingen af virksomhedernes omkostninger til eksterne serviceydelser og indkøb/produktion/vedligehold af fysiske ting for at efterleve krav i reguleringen bør baseres på markedspriser for den enkelte service eller anskaffelse (ekskl. moms i de tilfælde, hvor indkøbet er fradragsberettiget³).

Kontaktes virksomhederne for at få oplyst priser på anskaffelser, anbefales det at kontakte 3-4 virksomheder for at fastlægge niveauet for omkostningseffektive indkøb (jf. afsnit A.1).

I eksemplet med lastbiltransport indhentes en række oplysninger, som er relevante for at kunne opgøre konsekvenserne på enhedsniveau:

- Et 'Kør sikkert'-kursus koster i gennemsnit 2.000 kr. ex. moms. Kurset tager 4 timer, dvs. at arbejdsgiveren vil have lønomkostninger for 4 timer til en timeløn på 290 kr.
- Sikkerhedsudstyret til lastbiler koster i gennemsnit 3.500 kr., inkl. montering (ex moms).
- Et almindeligt syn koster 500 kr. ex moms og tager 1 time. Chaufførens samlede tidsforbrug på synet vurderes at være 1,5 time inkl. transport til synsværkstedet.
- Et grundigere syn af lastbiler over 7 år koster 750 kr. ex moms og tager 1,5 time. Chaufførens samlede tidsforbrug på synet vurderes at være 2 timer inkl. transport til synsværkstedet.

Det antages endvidere, at hastighedsgrænsen for lastbiler med opdateret sikkerhedsudstyr hæves ved den ny regulering fra 80 til 90 km/t., svarende til en hastighedsstigning på 12,5 pct. Det vurderes dog, at lastbilerne i realiteten kun gennemsnitligt vil kunne udnytte den øgede hastighedsgrænse med 25 pct. Det svarer til, at lastbilerne i gennemsnit kan spare ca. 3 pct. af deres kørselstid på motorvejene.

³ Se 'Fradrag for virksomhedens udgifter' på SKAT's hjemmeside for et overblik over, hvilke udgifter der er fradragsberettigede.

Dermed nedbringes lastbilejernes omkostninger pr. leveret enhed.

Med den nedkortede kørselstid kan lastbilejerne bedre udnytte produktionsapparatet, som følge af både færre løn- og kapitalomkostninger. Ifølge Transportøkonomiske Enhedspriser har en lastbil i gennemsnit 2.000 driftstimer om året, hvoraf 37 pct. af tiden i gennemsnit bruges på motorvejen, svarende til 740 timer om året. En 3 pct. nedkortet kørselstid på motorvejene betyder, at hver lastbil kan spare ca. 1 pct. af deres samlede køretid, svarende til ca. 22 timer om året. Med gennemsnitlige lønomkostninger på 290 kr. pr. time*), vil lastbilejerne opleve, at der i gennemsnit frigøres lønomkostninger for 290 kr./time * 22 timer/år = 6.438 kr. om året.

Værdien af lastbilparken vurderes til 65 mia. kr. svarende til 1,6 mio. kr. pr. lastbil. Ifølge Transportøkonomiske Enhedspriser er den gennemsnitlige levetid for en lastbil på 7 år. Over denne periode afskrives lastbilens værdi, det vil sige, at den årlige gennemsnitlige omkostning forbundet med den samlede lastbilpark er $1/7 * 65 \text{ mia. kr.} = 9,3 \text{ mia. kr.}$ Med en nedsat køretid for lastbilerne på ca. 1 pct. vurderes det, at lastbilejerne tilsvarende årligt kan frigøre, hvad der svarer til ca. 1 pct. af kapitalapparatet (lastbilparken), svarende til ca. 103 mio. kr.

§	Krav	Løbende/ omstilling	Population	Hypighed	Omkostninger/ lettelser
8	Alle nuværende aktive lastbilchauffører skal på et 'Kør sikkert'-kursus.	Omstilling	40.000	Ikke relevant	2.000 kr. + (4*290 kr.*) = <u>3.160 kr.</u>
11	Alle eksisterende lastbiler skal have monteret ekstra sikkerhedsudstyr.	Løbende	40.000 lastbiler	1:5 = 0,2	3.500 kr.
12	Kortere tid mellem syn af lastbilerne.	Løbende	5.000 lastbiler (over 7 år)	1:2 = 0,5	750 kr. + (2*290 kr.*) = <u>1.330 kr.</u>
		Løbende	35.000 lastbiler (øvrige lastbiler)	1:2 = 0,5	500 kr. + (1,5*290 kr.*) = <u>935 kr.</u>
14	Der fastlægges en højere hastighedsgrænse på motorveje for lastbiler med opdateret sikkerhedsudstyr.	Løbende	40.000 lastbiler	1:1 = 1	2000 timer * 37 pct. * 3 pct. * -290 kr./time* = <u>-6.438 kr.</u>
		Løbende	Lastbilparken	1:1 = 1	-65 mia. kr. * 1/7 * 37 pct.*3 pct. = <u>ca. -103 mio. kr.</u>

Note *): 290 kr./timen er den gennemsnitlige timeløn for personalegruppen Lastbilchauffører, jf. Danmarks Statistiks lønstatistik for den private sektor, SLON21 tillagt 25 % overhead. Det angivne overhead er udtryk for det gennemsnitlige overhead, der anvendes i AMVAB-beregninger. Der kan anvendes et andet overhead, hvis oplysninger herom foreligger.

Det bemærkes, at dette fiktive og forsimplede eksempel ikke tager højde for eventuelle konsekvenser for trafiksikkerhed eller påvirkning af transportforhold generelt. Sådanne forhold bør inddrages i en udtømmende analyse af et konkret initiativ.

Trin 5: Business as usual (BAU)

Som det næste skridt i vurderingen af efterlevelseseffekter skal der foretages en vurdering af den faktiske omkostningsændring i virksomhederne, som reguleringen forventes at medføre.

Business as usual omkostninger er et udtryk for de administrative aktiviteter, som virksomhederne vil gennemføre, eller indkøb som virksomhederne vil foretage, uanset om der stilles krav herom i reguleringen.

For at vurdere de reelle omkostninger eller besparelser ved ny regulering, skal der derfor foretages en vurdering af om og i hvilket omfang, virksomhederne allerede lever op til nye krav, eller i hvilket omfang virksomhederne forventes at stoppe med at udføre aktiviteter/afholde udgifter, hvis der ikke længere stilles krav på området.

Ved nye krav skal det afdækkes:

- Om dele af populationen, og i så fald hvor stor en andel, der i forvejen udfører de aktiviteter/afholder de omkostninger, som reguleringen stiller krav om – dvs. som allerede lever op til reguleringen.
- Om populationen (eller dele af populationen, og i så fald hvor stor en andel), i forvejen lever op til nogle af de nye krav.

Ved afskaffelse af krav skal det afdækkes:

- Om dele af populationen, og i så fald hvor stor en andel, af de berørte virksomheder, der vil ophøre med en administrativ aktivitet/afholdelse af omkostninger som følge af, at reguleringen ikke længere stiller krav herom.
- Om populationen (eller dele af populationen, og i så fald hvor stor en andel) vil fortsætte med nogle af de administrative aktiviteter/afholde udgifter, selvom der ikke i reguleringen stilles krav herom – og i så fald i hvilket omfang.

Det kan være vanskeligt at estimere andelen af virksomheder, der vil reducere deres omkostninger på et område som følge af, at der ikke længere stilles krav om det i reguleringen. Relevante virksomheder og organisationer kan bidrage med fastlæggelse af et skøn. Derudover gælder det, at andelen af virksomheder, der vil ændre adfærd og udnytte mulighederne for at reducere deres omkostninger på et område, ofte vil stige over tid. Fastlæggelsen af business as usual bør således ikke ske med udgangspunkt i den forventede ændring det første år, men ud fra den forventede ændring efter en årrække, hvor antallet af virksomheder, der forventes at benytte muligheden, antages at være stabiliseret.

Business as usual er beskrevet uddybende i afsnit A.6.

I eksemplet med lastbiltransport antages det på baggrund af oplysninger fra brancheorganisationer, at 40 pct. af lastbilerne ejet af private virksomheder allerede har det krævede sikkerhedsudstyr monteret. Da 'Kør sikkert'-kurset er en ny type kursus, er der ingen af chaufførerne i branchen, der i forvejen har taget denne type kursus. Det vurderes endvidere, at der heller ikke er nogen af lastbilerne, der synes oftere end krævet.

For kravet om ekstra sikkerhedsudstyr er business as usual andelen således 40 pct., dvs. at efterlevelsedomkostningen skal opgøres ud fra, at 60 pct. af populationen pålægges nye omkostninger. Den faktiske ændring for virksomhederne beregnes ved $1 - (\text{BAU-andel}/100)$, jf. nedenstående.

§	Krav	Løbende/omstilling	Population	Hyppeghed	Omkostninger/lettelser	Business as usual
8	Alle nuværende aktive	Omstilling	40.000	Ikke	2.000 kr. + (4*290)	Ikke relevant

	lastbilchauffører skal på et 'Kør sikkert'-kursus.			relevant	kr.) = <u>3.160 kr.</u>	
11	Alle eksisterende lastbiler skal have monteret ekstra sikkerhedsudstyr.	Løbende	40.000 lastbiler	1:5 = 0,2	3.500 kr.	1 - (40/100) = 0,6
12	Kortere tid mellem syn af lastbilerne.	Løbende	5.000 lastbiler (over 7 år)	1:2 = 0,5	750 kr. + (2*290 kr.) = <u>1.330 kr.</u>	Ikke relevant
		Løbende	35.000 lastbiler (øvrige lastbiler)	1:2 = 0,5	500 kr. + (1,5*290 kr.) = <u>935 kr.</u>	Ikke relevant
14	Der fastlægges en højere hastighedsgrænse på motorveje for lastbiler med opdateret sikkerhedsudstyr.	Løbende	40.000 lastbiler	1:1 = 1	2000 timer * 37 pct. * 3 pct. * -290 kr./time = <u>-6.438 kr.</u>	Ikke relevant
		Løbende	Lastbilparken	1:1 = 1	-65 mia. kr. * 1/7 * 37 pct.*3 pct. = <u>ca. -103 mio. kr.</u>	Ikke relevant

Trin 6: Beregning af de samlede øvrige efterlevelseskonsekvenser

Når konsekvenserne af de enkelte krav er opgjort på enhedsniveau, og andelen af virksomheder, der i forvejen efterlever kravene er fraregnet, er næste skridt at beregne konsekvenserne på samfundsniveau. Efterlevelseskonsekvenser på samfundsniveau opgøres efter følgende formel:

$$\text{Population} \times \text{Hyppighed} \times \text{Omkostning pr. enhed} \times \text{Business as usual} = \text{efterlevelseskonsekvenser}$$

Det vil sige, at de samlede årlige efterlevelsesomkostninger opgøres ved at gange de gennemsnitlige omkostningsparametre i én enhed med den samlede population af omfattede virksomheder/antal hændelser mv., hyppighed og business as usual.

For eksemplet med lastbiltransport ser det således ud:

§	Krav	Løbende/omstilling	Population	Hyppighed	Omkostninger/lettelser	Business as usual	Konsekvenser på samfundsniveau
8	Alle nuværende aktive lastbilchauffører skal på et 'Kør sikkert'-kursus.	Omstilling	40.000	Ikke relevant	2.000 kr. + (4*290 kr.) = <u>3.160 kr.</u>	Ikke relevant	126.400.000 kr.
11	Alle eksisterende lastbiler skal have monteret ekstra sikkerhedsudstyr.	Løbende	40.000 lastbiler	1:5 = 0,2	3.500 kr.	1 - (40/100) = 0,6	16.800.000 kr.
12	Kortere tid mellem syn af	Løbende	5.000 lastbiler (over 7	1:2 = 0,5	750 kr. + (2*290 kr.) = <u>1.330 kr.</u>	Ikke relevant	3.325.000 kr.

	lastbilerne.		år)				
		Løbende	35.000 lastbiler (øvrige lastbiler)	1:2 = 0,5	500 kr. + (1,5*290 kr.) = <u>935 kr.</u>	Ikke relevant	16.362.500 kr.
14	Der fastlægges en højere hastighedsgrænse på motorveje for lastbiler med opdateret sikkerhedsudstyr.	Løbende	40.000 lastbiler	1:1 = 1	2000 timer * 37 pct. * 3 pct. * -290 kr./time = <u>-6.438 kr.</u>	Ikke relevant	-257.520.000 kr.
		Løbende	Lastbilparke	1:1 = 1	-65 mia. kr. * 1/7 * 37 pct.*3 pct. = <u>ca. -103 mio. kr.</u>	Ikke relevant	-103.070.000 kr.

Note: Skabelon til tabellen samt uddybende forklaringer til udfyldelse kan findes på Erhvervsstyrelsens hjemmeside (<http://www.erst.dk/konsekvensvurderinger>)

På den baggrund kan der nu foretages en endelig opgørelse af de forventede øvrige efterlevelseskonsekvenser for erhvervslivet forbundet med reglerne om sikkerhedskurser, sikkerhedsudstyr og ændrede synskrav i lastbiltransportbranchen.

Omkostninger/lettelser opdeles i hhv. omstilling og løbende konsekvenser:

Omstillingsomkostninger: ca. 130 mio. kr.

Løbende årlige omkostninger: 17 mio. kr. + 3 mio. kr. + 16 mio. kr. = ca. 40 mio. kr.

Løbende årlige besparelser ved bedre produktionsmuligheder: 258 mio. kr. + 103 mio. kr. = ca. 360 mio. kr.

4.4 ERHVERVSØKONOMISKE ADFÆRDSVIRKNINGER FOR DE OMFATTEDE VIRKSOMHEDER

Der bør i lovbemærkningerne/ved vurderingen af bekendtgørelsesudkast også foretages en kvalitativ vurdering af, om reguleringen har væsentlige erhvervsøkonomiske adfærdsvirkninger for de virksomheder, som er omfattet af reguleringen. Disse skal alene beskrives kvalitativt. Hertil kan følgende tjekliste for de omfattede virksomheders rammevilkår anvendes i overvejelserne. Har forslaget væsentlige konsekvenser for:

- Markedernes funktionsmåde? F.eks.:
 - Antallet af virksomheder
 - Opstart og nedlukning af virksomheder
 - Udnyttelse af stordriftsfordele
 - Adgang til markedet
 - Konkurrenceintensitet og konkurrenceevne
- Adgang til ressourcer? F.eks.:
 - Adgang til kapital og finansiering
 - Arbejdskraftens tilgængelighed og kvalifikationsniveau
 - Produktion: Insourcing/outsourcing af produktion og serviceydelser
 - Investering: Kapitalinflow/outflow

Hvis et eller flere af ovenstående forhold gør sig gældende, kan forslaget have adfærdseffekter for de omfattede virksomheder, og disse skal beskrives kvalitativt i lovbemærkningerne/konsekvensvurderingsskabelonen til bekendtgørelser. Der skal påpeges konsekvenser, som vurderes at være af et væsentligt omfang.

For eksemplet med lastbiltransport ovenfor vil der være væsentlige konsekvenser for lastbiltransporterhvervet i form af en forbedret konkurrenceevne i forhold til andre transportalternativer, som følge af at lastbilerne nu kan komme hurtigere frem på motorvejene og dermed levere varerne hurtigere til kunderne, svarende til reducerede distributionsomkostninger og en øget produktivitet.

4.5 AFLEDTE EFFEKTER PÅ SAMFUNDSNIVEAU

Der bør ligeledes i lovbemærkningerne/ved vurderingen af bekendtgørelsesudkast foretages en kvalitativ vurdering af, om reguleringen har væsentlige afledte effekter på samfundsniveau, herunder effekter for andre virksomheder end dem, som er direkte omfattet af reguleringen. Hertil kan følgende tjekliste anvendes i overvejelserne. Har forslaget væsentlige konsekvenser for:

- Priser på omfattede varer og tjenester
- Adgang for andre brancher til kapital og finansiering
- Adgang og aflønning af arbejdskraft
- Andre branchers konkurrenceevne

For eksemplet med lastbiltransport vil adfærdseffekten i form af en forbedret konkurrenceevne i lastbiltransporterhvervet kunne medføre lavere leveringspriser til gavn for kundeerhvervene. Dette følger af reducerede distributionsomkostninger og en øget produktivitet. Der vil således være en samfundseffekt

4.6 IMPLIKATIONER FOR DEN ØKONOMISKE VÆKST (STRUKTURELLE BNP-EFFEKTER)

Det skal vurderes, om forslaget indebærer så store direkte og/eller afledte konsekvenser, at der skal foretages en vurdering af forslagets konsekvenser for det strukturelle BNP i Finansministeriet. Der skal foretages en vurdering af forslagets virkninger på det strukturelle BNP, hvis de direkte erhvervsøkonomiske omkostninger beregnet i trin 1-6 overstiger 50 mio. kr., eller hvis virkningen for det strukturelle BNP vurderes at være større end 100 mio. kr. Opgørelse af BNP-effekter gælder dog foreløbig ikke vedrørende skatte- og afgiftsområdet. Finansministeriet er ansvarlig for beregning af BNP-effekter på de omfattede områder efter inddragelse af de relevante ministerier.

Det kan i sagens natur være vanskeligt på forhånd at foretage en præcis vurdering af, om et forslag indebærer så store afledte konsekvenser, at BNP-virkningen overstiger 100 mio. kr. I mange tilfælde vil det være sådan, at forslag med høje direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser også vil indebære væsentlige virkninger på det strukturelle BNP. Det gælder fx forslag med store administrative byrder eller lettelser, hvor der vil være tale om, at der vil kunne frigives arbejdskraft til andre produktive formål, således at den såkaldte timeproduktivitet (opgjort som produktionen pr. udført arbejdstime) i samfundet vil forøges.

Der kan imidlertid også være tale om forslag, hvor de direkte erhvervsøkonomiske omkostninger vil være lave, men hvor virkningen på det strukturelle BNP vil være høj. Det gælder fx tiltag, der ændrer på ejerskabsrestriktioner i en branche, eller på anden måde påvirker konkurrencesituationen væsentligt. Hertil kommer forslag, der indebærer en ændret regulering af eksternaliteter som fx CO₂-udledning, støj eller andre markedsfejl.

Til brug for en vurdering af om et forslag indebærer en virkning på det strukturelle BNP på mere end 100 mio. kr. årligt, kan følgende overvejes:

- Er der tale om en stor eller lille branche?
- Indebærer forslaget ændringer i nationale særkrav, eller vil virksomheder lettere kunne afsætte ensartede produkter eller tjenester på tværs af kommunegrænser og regioner?
- Er der tale om liberaliseringer?
- Vil forslaget indebære mærkbare ændringer af konkurrencen på markedet, fx gennem ændringer i ejerskabsrestriktioner, autorisations- og uddannelseskrav mv.?

Ved tvivlsspørgsmål kan Finansministeriet kontaktes (Center for vækst og konkurrence).

I lastbilleksemplet vil besparelsen have en afsmittende effekt på produktionen i resten af økonomien. Det skyldes for det første, at de øvrige brancher i økonomien aftager produkter fra transporterhvervet, samt at branchen vil kunne reducere priserne på transport som følge af, at erhvervet kan flytte den samme mængde gods med anvendelse af færre ressourcer.

Hertil kommer, at den frigivne arbejdskraft vil kunne anvendes til andre produktive formål, enten i transporter-hvervet selv eller i andre brancher.

Samlet set har FM for det fiktive eksempel skønnet, at det strukturelle BNP vil forøges med ca. 0,4 mia. kr. som følge af den nye regulering.

4.7 UDFYLDELSE AF BEKENDTGØRELSSESKABELON

Nedenstående viser den endelige vurdering af de erhvervsøkonomiske konsekvenser for lastbilleksemplet:

Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Direkte konsekvenser

Der er ca. 40.000 lastbiler registreret i de danske vognmandsvirksomheder og ca. 40.000 lastbilchauffører ansat. Det vil koste ca. 130 mio. kr. i omstillingsomkostninger at sende alle chaufførerne på et 'Kør sikkert' kursus. I løbende omkostninger vil det koste ca. 20 mio. kr. at installere sikkerhedsudstyr på alle lastbiler, samt ca. 20 mio. kr. at sende lastbilerne til et hyppigere syn.

Når lastbilerne får mulighed for at køre stærkere på motorvejen, kan de bedre udnytte deres produktionsapparat (vognparken af lastbiler). De anslås at kunne spare ca. 260 mio. kr. i lønomkostninger samt ca. 100 mio. kr. i kapitalomkostningerne. Samlet giver de øgede produktionsmuligheder, at der er øvrige efterlevelsbesparelser for ca. 360 mio. kr.

Lastbiltransporterhvervet vil opleve en forbedret konkurrenceevne som følge af, at lastbilerne nu kan komme hurtigere frem på motorvejene og dermed levere varerne hurtigere til kunderne.

Konsekvenser på samfundsniveau

Den øgede konkurrenceevne i lastbiltransporterhvervet vil have en afsmittende effekt på produktionen i resten af økonomien. Dels vil det medføre lavere leveringspriser til gavn for kundeerhverv og forbrugere, dels vil den frigivne arbejdskraft kunne anvendes til andre produktive formål, enten i transporterhvervet selv eller i andre brancher. Samlet set skønnes det strukturelle BNP at forøges med ca. 0,4 mia. kr.

Tablel: Kvantificeringsskema for erhvervsøkonomiske konsekvenser

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Øvrig efterlevelse: 360 mio.kr., som følge af bedre muligheder for at udnytte produktionsapparatet	Øvrig efterlevelse: 170 mio. kr. - heraf udgifter (omstilling): 130 mio. kr. og udgifter (løbende): 40 mio. kr.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet		

BILAG A: ORDFORKLARINGER OG FORUDSÆTNINGER

A.1 DEN RATIONELLE OG NORMALT EFFEKTIVE VIRKSOMHED

Det forudsættes, at virksomhederne agerer rationelt og med henblik på at maksimere virksomhedens profit. Derudover bygger beregningerne af konsekvenserne på en antagelse om, at de enkelte virksomheder er normalt effektive.

Rationelle og profitmaksimerende virksomheder

Udgangspunktet for vurdering af erhvervsøkonomiske konsekvenser er, at virksomhederne forudsættes at være profitmaksimerende, fuldt rationelle og fuldt informerede. Det vil sige, at virksomhederne forudsættes at varetage drift og investeringer, så afkastet er så stort som muligt under de givne reguleringsmæssige og markedsmæssige rammebetingelser.

Normalt effektive virksomheder

En virksomhed er **normalt effektiv** når *administrationen* hverken er værre eller bedre, end det med rimelighed kan forventes, og at virksomhedens *indkøb (anskaffelser)* er omkostningseffektive.

Det er vanskeligt at opstille klare kriterier for, hvornår et tidsforbrug i en virksomhed ikke kan betegnes som normalt effektivt, eller en udgift ikke er omkostningseffektiv.

Udgangspunktet er dog, at et ressourceforbrug, der falder væsentligt ved siden af andre virksomheders angivelser, *uden* at der er nogen god forklaring på det, må vurderes ikke at leve op til kriterierne for et normalt effektivt tidsforbrug eller omkostningseffektivt indkøb.

Identificeringen af et normalt effektivt niveau kan fastlægges ved at kontakte et antal virksomheder (fx 3-4), som berøres af reglerne med henblik på at fastlægge niveauet for (eller det forventede niveau for) tidsforbruget i den normalt effektive virksomhed, omkostninger til indkøb mv. Ligeledes kan det være relevant at kontakte forhandlere af materiale, udstyr mv. med henblik på at fastsætte et rimeligt niveau for de forventede udgifter/besparelser som følge af reguleringen.

Figur 4: Fastlæggelse af normalt effektive virksomheder/omkostningseffektive indkøb

Case 1: Krav om ventilerings på autoværksteder (kr.)		Case 2: Krav til indretning af kvægstalde (kr.)	
Virksomhed A	20.000	Virksomhed A	5.000
Virksomhed B	25.000	Virksomhed B	5.000
Virksomhed C	18.000	Virksomhed C	0
Virksomhed D	40.000	Virksomhed D	0

Figur 4 ovenfor indeholder to forskellige cases. I case 1 er virksomhed A, B og C's udgifter til ventilerings nogenlunde ens, mens virksomhed D's udgifter er væsentligt

højere. Det bør i dette tilfælde undersøges, om der er en særlig grund til det høje udgiftsniveau, eller om virksomheden i stedet kan betragtes som såkaldt 'outlier', som der bør ses bort fra, idet virksomhedens udgiftsniveau er usædvanlig langt fra udgiftsniveauet for normalt effektive virksomheder.

I case 2 har virksomhed A og B udgifter på 5.000 kr., mens virksomhed C og D ikke forventer at få nye udgifter. Det vil i dette tilfælde være relevant at undersøge baggrunden for fordelingen yderligere for at komme nærmere en vurdering af, hvad det normalt effektive udgiftsniveau bør estimeres til.

I forbindelse med identificeringen af det normalt effektive tidsforbrug og det normale omkostningseffektive niveau for indkøb, kan det blive klart, at der er betydelig variation i forskellige virksomheders faktiske/forventede tidsforbrug eller udgifter til materialer (jf. figur x). I så fald er det relevant at forsøge at afdække, hvad der kan forklare forskellene. Der kan være flere årsager til, at tidsforbruget/udgifterne er forskellige for de enkelte virksomheder i den berørte population – bl.a.:

- At reguleringen har forskellige implikationer afhængig af branchetilhørsforhold, størrelse mv. Forskellene i omkostningerne mellem virksomhed A, B og C i forhold til virksomhed D i eksemplet med ventilationsanlæg figur 1 ovenfor kan fx skyldes, at store autoværksteder skal anskaffe sig et større og dyrere ventilationsanlæg end små autoværksteder for at overholde kravene. I så fald vil det være relevant at oprette to segmenter bestående af henholdsvis små og store autoværksteder.
- At en del af den berørte population allerede lever op til/delvist lever op til de nye krav, mens der for øvrige virksomheder vil være tale om nye opgaver/udgifter (jf. business as usual). Omkostningsforskellene i case 2 i figur 1 kan fx skyldes, at en del kvægstalde allerede opføres i overensstemmelse med de nye krav til indretning. I så fald vil det være relevant at identificere business as usual andelen og oprette flere segmenter.

A.2 OMKOSTNINGSPARAMETRE FOR PRISER, TIMEPRISER TIL LØN OG OVERHEAD

Omkostningsparametre til beregning af efterlevelseseffekter opgøres i **priser** på fysiske genstande og serviceydelser, **timepriser til løn** for regulerede arbejdsprocesser og **overhead** der tillægges timepriser til løn. Omkostningerne baseres på:

Priser

Priserne på fysiske genstande og serviceydelser, som virksomhederne skal afholde udgifter til for at efterleve reguleringen, opgøres til den omkostning, som den normalt effektive virksomhed må forventes at afholde. Pris per virksomhed kan undersøges ved kontakt med virksomheder, der udbyder varen eller serviceydelser. Udgifter til anskaffelser opgøres ex moms, hvis udgiften er fradragsberettiget. Hvis informationer om priser ikke kan anskaffes, bør ministeriets bedste skøn anvendes.

Timepriser til løn

Når reguleringen medfører konsekvenser for virksomhedernes administrative og/eller øvrige arbejdsprocesser anvendes Danmarks Statistiks lønstatistik for den private sektor SLON21 til opgørelse af lønomkostningerne for virksomhederne. Lønstatistikken er baseret på lønkomponenten 'fortjeneste pr. præsteret time'. Statistikken kan tilgås på Danmarks Statistiks hjemmeside.

Bemærk desuden næste afsnit om overhead.

Overhead

Timepriser til løn bør altid tillægges en overhead på 25 pct. Overheaden på den enkelte medarbejder er de omkostninger, der ligger ud over de direkte lønomkostninger. Overheaden dækker over omkostninger til blandt andet husleje (eller bygningsafskrivinger), telefon, varme, el, IT-udstyr mm. Også sygefravær indgår i overheaden, da den timeløn, der anvendes i forbindelse med udregningen af de lønomkostninger, så vidt muligt bør være en timeløn pr. effektiv time.

Da der ikke findes en central statistisk kilde, der belyser størrelsen af overhead på tværs af brancher og virksomhedsstørrelse, er det naturligvis vanskeligt at anviser en på samme tid alment dækkende og præcis overheadprocent. I de tilfælde hvor ministeriet anslår, at den vejledende overheadprocent på 25 procent er væsentlig forskellig fra de overheadomkostninger, ministerierne måtte forvente for de personalegrupper, der udfører de regulerede aktiviteter, skal ministerierne selv anslå en overheadprocent. Begrundelse for, hvorfor overheadprocenten adskiller sig fra den vejledende overheadprocent, bør fremgå af baggrundsmaterialet til konsekvensberegningerne.

A.3 AKTIVE DANSKE VIRKSOMHEDER

Vurderingen af øvrige efterlevelseseffekter skal belyse konsekvenserne ved ny/ændret regulering for **aktive danske virksomheder**.

Civile enheder er undtaget fra definitionen af virksomheder. De er ofte kendetegnet ved, at formålet med de aktiviteter, der udføres i enheden, ikke er at tjene penge, men derimod at udføre f.eks. folkeoplysning, socialt arbejde, sportsaktiviteter og lignende.

Ovenstående definition skal i første omgang anvendes i forbindelse med afklaringen af populationen, som indgår i beregningerne af konsekvenserne.

Aktive virksomheder

I forbindelse med fastsættelse af den relevante population af virksomheder for konsekvensberegningerne, skal der alene medtages virksomheder, som er reelt aktive. Danmarks Statistik har udarbejdet en definition af aktive virksomheder i den generelle firmastatistik.⁴ I Firmastatistikken (findes på www.dst.dk) kan man se antallet af virksomheder og fulltidsansatte inden for aktive virksomheder i forskellige brancher.

A.4 OMSTILLINGSOMKOSTNINGER

Når efterlevelseseffekter skal opgøres, er det vigtigt at sondre mellem omstillingsomkostninger og løbende omkostninger.

Omstillingsomkostninger er defineret, som de udgifter eksisterende virksomheder har ved at omstille sig til nye regler, og som kun skal afholdes én gang (ubegrænset levetid).

I nogle tilfælde vil nye regler kunne pålægge eksisterende virksomheder udgifter til ændringer i virksomhedernes fysiske indretning, ændring af it-systemer mv. Hvis der er tale om ændringer, som kun skal foretages én gang af de eksisterende virksomheder og ikke forventes at medføre ændrede omkostninger for nye virksomheder fremadrettet, vil

⁴ "For at et firma kan beregnes som reelt aktivt, skal det have et aktivitetsniveau på omsætningssiden højere end, hvad der må betegnes som hobbyaktivitet, eller minimum 0,5 årsværk (fuldtidsansatte). Omkring halvdelen af alle godt 600.000 cvr-registrerede firmaer i Danmark, betragtes hermed som ikke aktive eller hobbyprægede firmaer". Kilde: <http://www.dst.dk/da/Statistik/emner/virksomheder-generelt/firmastatistik.aspx>

der være tale om en omstillingsomkostning for disse virksomheder. Omstillingsomkostningen vil være udgiften i alle eksisterende virksomheder for at omstille virksomheden til at kunne leve op til kravet. Jf. eksempel 1 nedenfor.

Eksempel 1: Eksempel på et krav som kun medfører omstillingsomkostninger

Der indføres krav om, at alle æggebakker skal være transparente. Kravet indebærer omstillingsomkostninger for alle eksisterende æggeproducenter, som skal omstille deres produktion/pakning. Selve enhedsomkostningen til transparente æggebakker er dog den samme som øvrige typer æggebakker. Der vil derfor ikke være en løbende udgift for æggeproducenterne som følge af lovforslaget. Ligeledes vil kravet ikke medføre en øget omkostning for nye æggeproducenter, som fra start opsætter produktionen og pakningen til transparente æggebakker.

Antages det, at der er 50 æggeproducenter, og at den gennemsnitlige omkostning til omstillingen af produktionen er 50.000 kr., medfører forslaget **omstillingsomkostninger for 2,5 mio. kr.**

Krav, som kun skal foretages af de enkelte virksomheder én gang, kan dog medføre løbende omkostninger på samfundsniveau, idet der årligt er x nye virksomheder, som vil have øgede omkostninger som følge af kravet, jf. eksempel 2 nedenfor.

Eksempel 2: Eksempel på et krav som både medfører omstillings- og løbende omkostninger

Der indføres krav om, at der skal være minimum fire udgange pr. etage i alle bygninger på over 5.000 kvadratmeter, hvor der dagligt færdes over 100 personer. Det anslås, at op mod 30.000 erhvervsjendomme vil blive omfattet af forslaget. 20.000 af de 30.000 ejendomme vurderes allerede at leve op til kravet. Det anslås endvidere, at det gennemsnitligt koster 15.000 kr. at ombygge de 10.000 erhvervsjendomme, der i dag ikke lever op til de ændrede krav til udgange. Det vurderes endvidere, at når ændringerne til udgange er foretaget, vil der ikke være løbende omkostninger forbundet med udgangene.

Endeligt skønnes det, at der årligt bygges 1.000 nye erhvervsjendomme, hvoraf halvdelen af disse antages at blive dyrere at opføre end ellers som følge af de nye krav til antallet af udgange (ud fra en antagelse om, at 50 pct. af ejendommene uanset reguleringen på området vil blive opført i overensstemmelse med de fastsatte krav til antallet af udgange). Det forventes, at de 500 nye erhvervsjendomme vil blive 5.000 kr. dyrere at opføre pga. de nye krav til udgange, end hvis bygningerne kunne være opført som hidtil.

Omstillingsomkostninger: $(30.000-20.000) \times 15.000$ kr. = 150 mio. kr.

Løbende omkostninger: $(1.000-500) \times 5.000$ kr. = 2,5 mio. kr. årligt

A.5 LØBENDE OMKOSTNINGER

Løbende omkostninger er defineret som omkostninger, der enten er løbende for den enkelte virksomhed eller omkostninger, som er løbende på samfundsniveau (jf. også eksempel 2 ovenfor).

Eksempel 3 nedenfor viser en omkostning, som er løbende på samfundsniveau, men som mange virksomheder kun vil skulle afholde én gang (fordi hovedparten af kørelærervirksomhederne kun består af én person).

Eksempel 3: Omkostning som er løbende på samfundsniveau

Der indføres krav om, at nye kørelærere fremover skal gennemføre 10 timers pædagogisk efteruddannelse. Det anslås, at 500 nye kørelærere hvert år gennemfører uddannelsen. Uddannelsen koster 4.000 kr. Derudover vil kørelærerne skulle bruge 10 timer af deres arbejdstid på uddannelsen. En kørelærer tjener i gennemsnit 350 kr. i timen.

Løbende omkostninger: $(500 \times 4.000 \text{ kr.}) + (500 \times 10 \times 350 \text{ kr.}) = \mathbf{3,75 \text{ mio. kr. årligt}}$

Et andet eksempel på et krav, som vil medføre løbende omkostninger på såvel samfundsniveau som for den enkelte virksomhed, er skitseret nedenfor i eksempel 4.

Eksempel 4: Omkostning som er løbende på såvel samfundsniveau som for den enkelte virksomhed

Der indføres krav om, at alt nybyggeri skal have indbrudssikrede døre og vinduer, samt at alle udskiftninger af eksisterende døre og vinduer skal være indbrudssikret. Det anslås, at der årligt opføres 3.000 erhvervsbygninger, og at der udskiftes døre og vinduer i 2.000 bygninger årligt. Altså skal der hvert år investeres i indbrudssikrede døre og vinduer i 5.000 erhvervsbygninger.

Det anslås, at der i gennemsnit er to yderdøre og 20 vinduer i hvert byggeri. Meromkostningen for indkøb og opsætning af en indbrudssikret dør versus omkostningen for en gennemsnitlig almindelig dør vurderes at være 1.000 kr. Meromkostningen pr. vindue er 500 kr.

Løbende omkostninger: $5.000 \times (2 \times 1.000 \text{ kr.} + 20 \times 500 \text{ kr.}) = \mathbf{60 \text{ mio. kr.}}$

Endeligt kan der være tilfælde, hvor reguleringen pålægger alle virksomheder inden for en branche at foretage investeringer, og hvor investeringerne har begrænset levetid. Disse investeringer vil i så fald medføre løbende udgifter for den enkelte virksomhed, som vil blive beregnet på baggrund af investeringens forventede levetid, jf. eksempel 5 nedenfor.

Eksempel 5: Løbende omkostninger som følge af investeringers begrænsede levetid

Der indføres krav om, at alle autolakerere skal sikre en bestemt ventilation på værkstederne.

1.000 eksisterende virksomheder er omfattet af kravet. Det viser sig, at omkostningerne vil være væsentligt forskellige for virksomheder over 300 m² i forhold til virksomheder under 300 m². Der oprettes derfor to segmenter, hvoraf der anslås at være 800 små og 200 store værksteder/virksomheder. Udgifterne til anskaffelse og opsætning af et ventilationsanlæg er 20.000 kr. for de små virksomheder og 40.000 kr. for de store virksomheder. Dvs. at omkostningen på kort sigt for de 1000 autolakerere er $800 \times 20.000 \text{ kr.} + 200 \times 40.000 \text{ kr.} = 24 \text{ mio. kr.}$

Det antages, at ventilationsanlæggene i gennemsnit har en levetid på 10 år, og at de 24 mio. kr. derfor "afskrives" over 10 år, således at den årlige omkostning er 2,4 mio. kr. Hyppigheden for udgiften til ventilationsanlægget er således 0,1. Derudover skal anlægget én gang årligt efterses af en fagmand, hvilket anslås at koste 1.000 kr. for såvel store som små værksteder. Dertil kommer løbende reparationer, skift af filtre mv., som ligeledes anslås til årligt at koste 1.000 kr.

De løbende årlige omkostninger vil således være $24.000.000/10 + 1.000 \cdot 2.000$ kr. = **4,4 mio. kr.**

Når der er tale om løbende omkostninger på virksomhedsniveau, holdes populationen konstant. I ovennævnte eksempel betyder det, at det antages, at der løbende er 1.000 autolakerere, som skal opfylde kravet om ventilationssystemer. Der vil løbende være udskiftning inden for de 1.000 virksomheder. Den løbende (afskrevne) omkostning antages dog være den samme, uanset om man er nystartet autolakerer eller har eksisteret i mange år.

A.6 BUSINESS-AS-USUAL OMKOSTNINGER

Business as usual omkostninger er et udtryk for de administrative aktiviteter, som virksomhederne vil gennemføre eller indkøb, som virksomhederne vil foretage, uanset om der stilles krav herom i reguleringen.

Når erhvervslivets efterlevelsedomkostninger som følge af nye regler skal kvantificeres, skal der tages højde for eventuelle business as usual omkostninger, så beregningerne giver et så retvisende billede som muligt af de faktiske omkostninger eller lettelser i erhvervslivet.

Nedenstående eksempel 6 viser, hvordan business as usual omkostninger kan identificeres og beregnes.

Eksempel 6: Beregning af business as usual omkostninger ved nye indførelse af nye krav

Der indføres krav om, at der i vinterhalvåret skal foretages inddækning af råhuse og lignende åbne konstruktioner, hvor de beskæftigede kan udsættes for sundhedsskadelige påvirkninger fra vejrliget. Kravet gælder for alle byggerier af over 3 dages varighed og indebærer, at de omfattede råhuse og øvrige åbne konstruktioner skal inddækkes med minimum 0,6 mm plastpresenning.

Det anslås, at ca. 30.000 byggerier vil blive berørt af kravet (ca. 15.000 nybyggerier og 15.000 renoveringsprojekter).

Scenarie 1:

Relevante brancheorganisationer oplyser, at de vurderer, at ca. 90 pct. af de omfattede byggerier allerede i dag lever fuldt ud op til kravet om vinterinddækning med minimum 0,6 mm plastpresenning, mens der slet ikke foretages inddækning af de resterende 10 pct. af byggerierne.

Det betyder, at kravet om vinterinddækning alene får økonomiske konsekvenser for ca. 3.000 byggerier årligt. Efterlevelseseffekter skal således beregnes med udgangspunkt i denne population, der som noget nyt får omkostninger til indkøb af materiale (presenning mv.) til vinterinddækning samt arbejdstid til inddækningen.

Scenarie 2:

Relevante brancheorganisationer og forhandlere af plastpresenning oplyser, at de vurderer, at der foretages en eller anden form for inddækning af alle byggerier i vinterhalvåret. De vurderer, at 50 pct. lever op til kravet om minimum 0,6 mm presenning, mens ca. 25 pct. af byggerierne i dag inddækkes med 0,3 mm plastpresenning og 25 pct. med 0,2 mm presenning.

Det betyder, at der ikke vil være nye omkostninger for 50 pct. af byggerierne, mens 25 pct. vil have øgede omkostninger i form af udgiftsforskellen mellem 0,3 og 0,6 mm presenning og 25 pct. vil have øgede omkostninger i form af udgiftsforskellen mellem 0,2 og 0,6 mm presenning. Der vil ikke være øgede udgifter til inddækning. I beregningen af de løbende udgifter skal der tages højde for eventuel forskellig levetid for presenning i forskellige tykkelser.

Det kan være vanskeligt at estimere "business as usual" omkostningen. Det gælder særligt ved forslag, som ophæver/lemper på krav til erhvervslivet. Her kan det være vanskeligt at estimere, hvor stor en andel af virksomhederne, der vil ophøre med/ændre på en administrativ aktivitet eller reducere omkostningerne på et område som følge af, at reguleringen ikke længere stiller krav herom.

I den forbindelse er det vigtigt at være opmærksom på, at business as usual andelen i nogle tilfælde formentlig vil ændre sig over tid. Det skyldes, at virksomhederne skal "vænne sig til" muligheden for ikke at fortsætte som hidtil, når krav afskaffes. Når det skal estimeres hvor mange virksomheder, der vil benytte sig af muligheden for at spare tid og omkostninger på et område, hvor reguleringskravet ophæves, bør man derfor i videst mulige omfang forsøge at afdække, hvordan situationen forventes at være, når de berørte virksomheder har vænnet sig til en given mulighed. Business as usual andelen bør med andre ord ikke fastsættes ud fra andelen af virksomheder, der forventes at ændre adfærd på kort sigt.

Eksempel 7: Beregning af business as usual omkostninger ved afskaffelse af eksisterende krav

Et reguleringskrav om at friske grøntsager, der sælges i supermarkeder, skal være indpakket i en særlig type emballage, ophæves. Fremover kan producenter af frisk grønt til supermarkeder, derfor selv beslutte, hvordan deres varer er emballerede.

På baggrund af oplysninger fra erhvervslivet vurderes det, at forslaget kan spare virksomhederne for indkøb af em-balleringsmateriale for ca. 80 mio. kr. årligt, hvis alle virksomhederne fremover anvender den billigste type materiale.

Omkring 50 pct. af de adspurgte virksomheder oplyser dog, at de ikke har besluttet, om de vil fortsætte med at anvende den nuværende type emballage til deres produkter. Det kan således være vanskeligt at fastsætte den forventede besparelse for erhvervslivet. Det estimeres, at på længere sigt (ca. 3-4 år) vil ca. 75 pct. anvende en billigere type materiale. Denne forventning understøttes af, at det vurderes, at det ligeledes var omkring 25 pct. af de omfattede virksomheder, der anvendte den pågældende type materiale, før kravet blev indført for 10 år siden.

Forslaget medfører således, at erhvervslivet vil spare 75 pct. af meromkostningen ved at anvende en særlig type materiale årligt, dvs. 60 mio. kr.

A.7 BEGRÆNSNINGER IFT. VIRKSOMHEDERNES EKSISTERENDE PRODUKTIONSMULIGHEDER

Regulering kan indvirke på virksomhedens mulighed for at producere. Dette skyldes ofte begrænsninger i virksomhedens mulighed for at udnytte sit produktionsapparat. En virksomheds produktionsapparat er de faktorer, der indgår i produktionen af virksomhedens varer. Der kan både være tale om produktion af fysiske varer eller tjenesteydelser. Produktionsapparatet dækker således både arbejdskraft og kapital. Kapitalapparatet kan både bestå af fysisk kapital (fx jord, grunde, bygninger, produktionsanlæg, maskiner samt andre anlæg, driftsmateriel, inventarmaskiner og redskaber) og finansiel kapital (fx tilgodehavender, beholdning af aktier, obligationer og andre værdipapirer).

Der er således tæt sammenhæng mellem kapitalapparatet og den mulige produktion. Ændringer i virksomhedens muligheder for at udnytte kapitalapparatet eller i værdien af kapitalapparatet vil dermed oftest påvirke den mulige produktion. Der ses kun på begrænsninger/muligheder ift. det eksisterende produktionsapparat som følge af ny regulering – ikke på mulighederne for at udvide eller investere yderligere.

A.8 LOVE OG BEKENDTGØRELSER – HVORNÅR SKAL KONSEKVENSERNE BEREGNES?

Nogle gange kan det være vanskeligt at opgøre de øvrige efterlevelseskonsekvenser ved et lovforslag, fordi lovforslaget kun udstikker rammerne for reguleringen af et område og derudover giver hjemmel til, at der kan fastsættes nærmere regler i bekendtgørelser. I de tilfælde bør konsekvensvurderingen indeholde en kvalitativ beskrivelse af de forventede konsekvenser for erhvervslivet. Beskrivelsen bør i videst mulig omfang inkludere de forventede endelige konsekvenser for erhvervslivet – dvs. inklusiv konsekvenserne efter eventuel sekundær regulering. Derved bliver det klart for såvel høringsparter som beslutningstagerne, hvad efterlevelseskonsekvenserne ved lovforslaget og den efterfølgende sekundære regulering forventes at være.

Når bekendtgørelser skal konsekvensvurderes på et område, skal man være opmærksom på, at konsekvenser, som tidligere er kvantificeret i forbindelse med lovforslaget, ikke skal kvantificeres igen. I stedet kan henvises til kvantificeringen i det oprindelige lovforslag. Hvis bekendtgørelsen afviger fra lovforslaget og disse har erhvervsøkonomiske konsekvenser, skal disse afvigelser kvantificeres iht. retningslinjerne i vejledningen.

A.9 REGLER DER GÆLDER I FORBINDELSE MED OFFENTLIGE TILBUD TIL VIRKSOMHEDERNE (FRIVILLIGE REGLER)

Nogle regler gælder kun, hvis virksomhederne vælger at benytte sig af forskellige tilbud/muligheder. Det kan fx være ansøgning om patent, afgivelse af tilbud på offentlige opgaver, ansættelse af lærlinge mv. De krav, der stilles til virksomhederne inden for reguleringen af de pågældende områder, skal ligeledes belyses i en konsekvensvurdering. Hvis der fx indføres krav om, at virksomheder kun kan byde på en offentlig opgave, hvis de er certificerede inden for et givent område, medsender en prototype på et produkt eller lignende, så vil det være relevant at opgøre erhvervslivets forventede efterlevelseskonsekvenser ved at skulle følge disse krav.

A.10 REGLER FOR NØDSITUATIONER, HERUNDER REGULERING DER UDSTEDES MED KORT VARSEL

Visse regler indeholder krav, som kun træder i kraft i ganske særlige situationer, f.eks. i forbindelse med udbrud af husdyrsygdomme, sygdomme mv. Da det typisk ikke er muligt at vurdere, hvor hyppigt reglerne vil træde i kraft, skal de erhvervsøkonomiske konsekvenser, herunder efterlevelseskonsekvenserne, alene beskrives kvalitativt.

Derudover indføres ind imellem regler med henblik på at regulere en "nødsituation" fx ved udbrud af husdyrsygdomme eller for at rette op på skattehuller i den eksisterende lovgivning. Ved lukning af et skattehul bringes praksis til at svare til det forudsatte i forbindelse med lovgivningen. Lukning af skattehuller indebærer i udgangspunktet ikke erhvervsøkonomiske konsekvenser ud over, hvad der var forudsat i den oprindelige lovgivning. Fælles for disse regler er, at de skal udstedes med meget kort varsel. I disse tilfælde kan det være vanskeligt at gennemføre en fyldestgørende konsekvensvurdering, herunder en eventuel kvantificering af konsekvenserne ved forslaget inden den offentlige høring eller fremsættelsen i Folketinget. I videst mulig omfang skal de forventede konsekvenser i sådanne situationer beskrives kvalitativt samt med flest mulige oplysninger om berørte virksomheder mv.

A.11 KRAV SOM GÆLDER VED OVERTRÆDELSE AF REGULERING

Konsekvensvurderingerne skal belyse konsekvenserne for virksomheder, som overholder reglerne i samfundet. Hvis et forslag til en ny lov eller bekendtgørelse stiller krav, som udelukkende finder anvendelse i tilfælde, hvor en virksomhed ikke har overholdt gældende regler på et område, kontraktlige forpligtelser mv., vil der ikke være krav om at kvantificere konsekvenserne for erhvervslivet, selvom de potentielt kan overstige de i kapitel 2 omtalte grænser.

A.12 OPGØRELSE I PRISER EKSKL. MOMS

Omkostninger til anskaffelser mv. skal som udgangspunkt opgøres ekskl. moms. Det skyldes, at virksomhederne i langt de fleste tilfælde kan fratække deres momsudgifter. I de tilfælde, hvor momsen ikke kan fratækkes, skal opgørelserne være inkl. moms. På SKATs hjemmeside findes et overblik over hvilke udgifter, der er fradragsberettigede.

A.13 OVERVÆLTNING

Overvæltning dækker over, at ændringer i de erhvervsøkonomiske konsekvenser mv. før eller siden vil indebære ændringer i priserne på de omfattede varer (eller i lønningerne til de ansatte). Efterlevelseskonsekvenser skal opgøres før overvæltning. Overvæltning er i stedet omfattet af de afledte konsekvenser med betydning for samfundsøkonomien.

Ændringer i skatter og afgifter, der er rettet direkte mod forbrugerne, eller hvor virksomhederne umiddelbart og fuldt overvælter skatter og afgifter på forbrugerne, indgår ikke i erhvervsøkonomiske konsekvenser. De kan dog indebære administrative omkostninger for virksomhederne at opkræve.

BILAG B. SKABELON FOR BEMÆRKNINGER TIL LOVFORSLAG⁵

Bemærkninger til lovforslaget [Fortrykt]

Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv. [Fortrykt]

[Her indsættes dels korte beskrivelser af baggrunden for de kvantitative konsekvensopgørelser, dels de kvalitative konsekvensbeskrivelser. Udelades beskrivelse af enkelte konsekvenser, svarer det til en vurdering af, at der ingen væsentlige konsekvenser er. I tilfælde af at det ikke vurderes muligt at kvantificere konsekvenserne, skal dette fremgå eksplicit. Nedenstående konsekvenser skal adresseres:

Direkte konsekvenser

- *Berørte virksomheder: Antal og branchetilknytning*
- *Skatter, afgifter mv.*
- *Administrative konsekvenser (hvv. omstilling og løbende)*
- *Øvrige efterlevelseskonsekvenser^{*)}*
- *Adfærdsvirkninger*

^{*)} Øvrige efterlevelseskonsekvenser bedes opdelt på hhv. omstillings- og løbende udgifter samt begrænsninger/-muligheder for udnyttelse af produktionsapparatet, jf. afsnit 2.3.

Konsekvenser på samfundsniveau

- *Konsekvenser for væksten (BNP-effekter)*
- *Afledte konsekvenser]*

Sammenfattende skema [Del af det fortrykte skema]

[I de to fremhævede rækker i skemaet herunder indsættes de beregnede erhvervsøkonomiske konsekvenser, evt. med kort forklarende tekst og angivelse af usikkerhed ved beregningerne samt opsummering af væsentlige kvalitative vurderinger. Såfremt det er relevant, skal der skelnes mellem løbende omkostninger og omstillingsomkostninger.]

	Positive konsekvenser/mindre-udgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner		
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner		
→ Økonomiske konsekvenser for	[Her kan indsættes de centrale resultater for vurdering af de positive	[Her kan indsættes de centrale resultater for vurdering af de negative

⁵ Den eksisterende skabelon for bemærkninger til lovforslag skal således fortsat følges, jf. Vejledning om lovkvalitet.

	erhvervslivet	erhvervsøkonomiske konsekvenser (dog anføres de administrative konsekvenser nedenunder)]	erhvervsøkonomiske konsekvenser (dog anføres de administrative konsekvenser nedenunder)]
→	Administrative konsekvenser for erhvervslivet	[Her kan indsættes de centrale resultater for vurdering af de positive administrative konsekvenser for erhvervslivet]	[Her kan indsættes de centrale resultater for vurdering af de negative administrative konsekvenser for erhvervslivet]
	Miljømæssige konsekvenser		
	Administrative konsekvenser for borgerne		
	Forholdet til EU-retten		

BILAG C. SKABELON FOR VURDERING AF ERHVERVSØKONOMISKE KONSEKVENSER I BEKENDTGØRELSER⁶

Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Her indsættes dels korte beskrivelser af baggrunden for de kvantitative konsekvensopgørelser, dels de kvalitative konsekvensbeskrivelser. Udelades beskrivelse af enkelte konsekvenser, svarer det til en vurdering af, at der ingen væsentlige konsekvenser er. I tilfælde af at det ikke vurderes muligt at kvantificere konsekvenserne, skal dette fremgå eksplicit. For bekendtgørelser, der udmønter rammelovgivning mv., opgøres kun de effekter, der ligger ud over, hvad der var forudsat i rammelovgivningen mv. Ved en eventuel 'overopfyldelse' af EU-retlige minimumsforpligtelser bør de erhvervsøkonomiske konsekvenser heraf i fornødent omfang også beskrives. Nedenstående konsekvenser kan adresseres i forbindelse med vurderingen af de erhvervsøkonomiske konsekvenser:

Direkte konsekvenser

- *Berørte virksomheder: Antal og branchetilknytning*
- *Skatter, afgifter mv.*
- *Administrative konsekvenser (hhv. omstilling og løbende)*
- *Øvrige efterlevelseskonsekvenser⁷⁾*
- *Adfærdsvirkninger*

⁷⁾ Øvrige efterlevelseskonsekvenser bedes opdelt på hhv. omstillings- og løbende udgifter samt begrænsninger/-muligheder for udnyttelse af produktionsapparatet, jf. afsnit 2.3.

Konsekvenser på samfundsniveau

- *Konsekvenser for væksten (BNP-effekter)*
- *Afledte konsekvenser*

Tabel C.1.: Kvantificeringsskema for erhvervsøkonomiske konsekvenser

[I skemaet indsættes de enkelte beregnede erhvervsøkonomiske konsekvenser, evt. med kort forklarende tekst og angivelse af usikkerhed ved beregningerne samt opsummering af væsentlige kvalitative vurderinger. Konsekvensvurderingsskemaet vedlægges høringsmaterialet ved den offentlige høring, når de erhvervsøkonomiske konsekvenser overstiger de tidligere anførte krav, jf. tabel 1 i vejledningen. Såfremt det er relevant, skal der skelnes mellem løbende omkostninger og omstillingsomkostninger.]

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Skatter, afgifter mv.: Øvrig efterlevelse: heraf -udgifter(omstilling): -udgifter (løbende):	Skatter, afgifter mv.: Øvrig efterlevelse: heraf -udgifter(omstilling): -udgifter (løbende):

⁶ Elektronisk format af bilag C til udfyldelse kan findes på Erhvervsstyrelsens hjemmeside:
<http://www.erst.dk/konsekvensvurderinger>

Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Omstilling: Løbende:	Omstilling: Løbende:
---	-------------------------	-------------------------

BILAG D. SAMMENHÆNG TIL TIDLIGERE ANVENDTE BEGREBER

Denne vejledning har introduceret nye begreber og præciseringer i forhold til tidligere vejledninger for at tydeliggøre relevante sondringer, og hvad der fremadrettet er behov for at få bedre belyst, herunder kvantificeret.

I nedenstående tabel D.1. er vist en oversigt over forskelle og ligheder i begreber i den tidligere manual på området "Manual om vurdering af erhvervsøkonomiske konsekvenser" udgivet af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i juni 2002, den generelle "Vejledning om konsekvensanalyser" udgivet af Finansministeriet m.fl. i maj 2005 og nærværende vejledning.

Tabellen er opbygget, så tidligere begreber og nye kan sammenholdes.

Fx hed "Skatter, afgifter, subsidier mv." tidligere blot "direkte virkninger" eller "direkte konsekvenser", mens "Afledte virkninger" har dækket over, hvad der nu opfattes som "Efterlevelsesomkostninger". Som noget nyt skal der opgøres eventuelle væksteffekter (BNP-effekter), som er af strukturel karakter.

Table D.1. Sammenligning af tidligere og nye begreber for erhvervsøkonomiske konsekvenser

	KORT SIGT				LANGT SIGT		
Før (2002)	Direkte virkninger*	Afledte virkninger		Administrative konsekvenser		Strukturelle virkninger	
Før (2005)	Direkte Konsekvenser*	Indirekte konsekvenser (afledte indtægter og udgifter)				Indirekte konsekvenser (strukturelle)	
Nu (2015)	Direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser					Konsekvenser på samfundsniveau	
	Skatter, afgifter og subsidier	Øvrige efterlevelsesomkostninger		Administrative konsekvenser	Adfærdsvirkninger	BNP-effekter	Afledte effekter
	Direkte udgifter/besparelser	Produktionsmuligheder/begrænsninger mv.					

*Direkte virkninger/konsekvenser henviser til forslag med provenuvirkning for det offentlige, dvs. indtægter eller udgifter der modsvares af provenuvirkninger for det offentlige (dvs. skatter, afgifter mv.).

Kilder: "Manual om vurdering af erhvervsøkonomiske konsekvenser", Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, juni 2002, samt "Vejledning om konsekvensanalyser", Finansministeriet m.fl., maj 2005 og "Vejledning om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger", Erhvervs- og Vækstministeriet, (januar 2015).

Vejledning om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger

Publikationen kan hentes på Erhvervsstyrelsens hjemmeside:

<http://www.erst.dk/konsekvensvurderinger>

Erhvervs- og Vækstministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
Tlf 3392 3350
evm@evm.dk
www.evm.dk

Erhvervs- og Vækstministeriet

Slotsholmsgade 10-12

1216 København K

Telefon 33 92 33 50

evm@evm.dk